

1 Korin

Korin niŋ Yesuyen alya bereya hitte Pol beleŋ haŋkapyä asaŋ kayyiŋ

1 ¹Ne Polbe Al Kuruŋ beleŋ dufaymiŋde po Yesu Kristuyen mere basaŋ al aposel hiyyen yeŋ hoy niryiŋ. Niŋgeb meteŋ kadniniŋ Sostenesya neya beleŋ ²deŋ Korin taunde niŋ Yesu Kristuyen alya bereya sios Al Kuruŋ beleŋ doyaŋ dirde hi goya Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu doloŋ irde haŋ mar megen hike kwa kuruŋ goya goyen goke asaŋ gago kaŋ har. Deŋ Korin niŋ siosbe Yesu Kristu niŋ dufaytiŋ saŋiŋ irke Al Kuruŋ beleŋ yeŋ ge teŋ hoyaq muŋ dapat dirtiŋ haŋ. Irde wukkeŋ wor po yireŋ yeŋ hoy dirtiŋyen haŋ. Yesu Kristube yeŋ doloŋ irde haŋ mar megen hike kwa kuruŋ goya neŋyat Doyaŋ Al Kuruŋ.

³Niŋgeb Adoniniŋ Al Kurunya Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu Kristuya beleŋ buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dirde bitiŋ yisikamke igiŋ hiwoŋ yeŋ nurde har.

Pol beleŋ Korin niŋ Yesuyen alya bereya niŋ Al Kuruŋ igiŋ nurd unyiŋ

⁴Be, deŋbe Yesu Kristuya haŋ geb, Al Kuruŋ beleŋ buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dirde hi. Niŋgeb goke teŋ hugiŋeŋ Al Kuruŋ igiŋ wor po nurd uneŋ himyen. ⁵⁻⁶Al Kuruŋ igiŋ nurd uneŋ himyen gote miŋ kurabe gahade: neŋ beleŋ Yesu Kristu niŋ tagaltekeb mere go nurdeb bitiŋde tareŋ hitiŋ haŋ gwahade goyen po, deŋ goyen Yesu Kristuya hikeb mere teŋ teŋya saba fudinde bebak teŋ teŋya kuruŋ gobe igiŋ mat wor po titek po dirtiŋyen haŋ. ⁷Gwahade niŋgeb Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu sopte mulgaŋ heŋ wawoŋ wor po yeŋ nurde goke doyaŋ heŋya Holi Spirityen tareŋ kawan forok yeŋ yeŋ mata goyen tumŋaŋ yawartiaŋ ala haŋ. ⁸Deŋ gwahade gobe Al Kuruŋ beleŋ saŋiŋ dirde hike kuŋ kuŋ nalu funaŋ forok yiyyen. Gogab nalu funaŋ Yesu Kristu waŋ waŋ goyenterbe ultiŋde merem moŋ hinayıŋ. ⁹Niŋgeb neŋ beleŋ Urmiŋ Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ

Yesu Kristuya awalikde hinayıq yej hoy diriyıq al Al Kuruñbe yej ge hekken nurtek al hi.

Yesuyen alya bereya bana bipti forok yamiq

10 Be, kadne yago, dej tumjaq kadom mohonje tej tej mata ma tej hinayıq. Mere tej hinayıq kurun goyen banabe dufay uñküreñ po kerde mere tej hinayıq yej gago Doyañ Al Kuruñjniniq Yesu Kristuyen denemde dinej hime. Morgo gwaha ma tinayıbe dej haj bana goj kadom kilon gird tej hikeb bipti forok yenayıq. Niñgeb bada hej bitiñya dufaytiñya uñküreñ po kerde awalikde po hinayıq. **11** Kadne yago, ne ga dinej hime gabe al kura Kloeya hanjen mar kura gore wañbe dindikeñ uliñ dufay budam yerde kadom mohonje tej hanjen goke momoñ niraj geb, gago dinej hime. **12** Dej haj bana goj niñ al kurabe, “Neñbe Polyen saba gama irde hite,” yej haj. Kurabe, “Apolosyen saba gama irde hite,” yej haj. Irde kuratiñbe, “Pitayen^a saba gama irde hite,” munaj kurabe, “Yesu Kristuyen saba gama irde hite,” yej haj. **13** Daniñ gwaha tej haj? Yesu Kristube walkaka irde hoyaq hoyaq irtiq geb, gogo tej haj? Ne Pol gare dej ge tej kuruse hende kammiriñ? Irde ne Polyen tareñde baptais tamiñ? Moñ, gwahade moñ!

14 Den belej mata gwahade tej haj go nurdeb ne belej hanjkapy Krispusya Gaiusa po baptais yirdeb dej kurabe baptais ma dirmiriñ goke Al Kuruñ igin wor po nurd unej hime. **15** Niñgeb dej belej epte ma, “Neñbe Polyen tareñde baptais titiriñ,” yenayıq. **16** Fudinde, Stefanasya yenja hanjen mar goyen wor baptais yirmiriñ yej nurde hime. Munaj al hoyaqbe gwaha yirmiriñ yej ma nurde hime. **17** Yesu Kristu belej nad nerke dej hitte kumiriñ gobe al baptais yird yird niñ ma kumiriñ. Gwahade yarabe yej ge yitiñ mere igin goyen tagal tagal niñ kumiriñ. Kuñ tagalde heñyabe moñgo Yesu Kristu kuruse hende kamyıq gote sanjiñbe hubu hiyyenkek yerbe megen niñ alyen dufay wukkek yej hanjen goyen ma gama irde tagalde hinhem.

Yesu Kristube Al Kuruñyen tareñya dufay wukkekya miyanj

18 Be, Yesu kuruse hende kamyıq gote merebe megen niñ alyen dufay gama irde kame kak alare kutek marbe kukuwamijeñ nurde haj. Goyenpoga nej Al Kuruñ belej dumulgañ titij marbe mere gobe mataniniñ gergeñ ird ird tareñ miyanj yej nurde hite. **19** Kukuwamijeñ nurde haj mar gokeb Al Kuruñyen asañde mere gahade katij hi:

“Al kura, ‘Neñbe megen niñ dufay wukkekniñ yañ,’ yej haj marte dufay wukkek goyen gwamuñ yureñ.

Irde ‘Keñkela bebak tej tej sañiñniniq yañ,’ yej haj marte bebak tej tej tareñ goyen tej siña ireñ,” yitiñ hi. **Aisaia 29:14**

^a **1:12** Dejem hoyaqbe Sifas.

²⁰Ninjgeb megen niij dufay wukkek miyaj albe Al Kuruj diliinde metej igin dahade tej haŋ? Saba tej tej marbe Al Kuruj diliinde metej igin dahade tej haŋ? Irde gayenter dufay gergen forok yirde al bij yawarde haŋ marbe Al Kuruj diliinde metej igin dahade tej haŋ? Hubu wor po! Al Kuruj beleŋ megen niij alyen dufay wukkek yeŋ hanjen goyen kukuwamŋej wor po iryiŋ. ²¹Ninjgeb megen niij alyen dufay go gama irde haŋ marbe epte ma Al Kuruj nurd untek yiryiŋ gobe Al Kuruj beleŋ dufaymiŋ wukkek kerde gogo gwahade yiryiŋ. Irde mere tagaltekeb megen niij al beleŋ mere kukuwamŋej yeŋ hanjen goyen al kura beleŋ mereniniŋ goyen nurde Yesu Kristu niij dufaymiŋ tareŋ irnayiŋ marbe yad yad niij Al Kuruj beleŋ amajeŋ nurde dufay gogo kiryiŋ.

²²Yuda marbe mata tiŋeŋ Al Kuruj beleŋ po ga irtek goke po naŋkeneŋ haŋ. Grik marbe megen niij alyen dufay wukkek goke po naŋkeneŋ haŋ. ²³Gega neŋbe Yesu Kristu kuruse hende kamyiŋ goke po tagalde hite. Goyenbe Yuda marbe Mesaiabe gwahade mat ma kamyen yeŋ nurde hanjen geb, gwahade nurde hanjen gore Yesu Kristu niij yitiŋ mere goyen bebak tej tej beljeŋ pet tike mata buluŋde kateŋ haŋ. Irde Yuda mar moŋ al miŋ hoyaqbe Yesu Kristu niij yitiŋ mere gobe kukuwamŋej nurde haŋ. ²⁴Goyenpoga al kura Al Kuruj beleŋ basiŋa yirtiŋ marbe Yesu Kristu beleŋ Al Kuruŋyen sanjiŋa dufay wukkekya goyen kawan yiryiŋ yeŋ nurde haŋ. Yuda mar kura Al Kuruj beleŋ basiŋa yiryiŋ marbe gwahade nurde haŋ. Al miŋ hoyaq Yuda mar moŋ goyen Al Kuruj beleŋ basiŋa yirtiŋ mar wor gwahade po nurde haŋ. ²⁵Megen niij marbe Yesu kuruse hende kamyiŋ gobe Al Kuruŋyen dufay po gama irde gogo tiyyiŋ mere goyen nurdeb Al Kuruŋyen dufay gobe kukuwamŋej yeŋ nurde haŋ. Gega Al Kuruŋyen dufaybe alyen dufay gote folek geb, gogo Yesu kuruse hende kamde Al Kuruŋyen dufay wukkek goyen kawan iryiŋ. Megen niij marbe Al Kuruŋyen tareŋbe kuruj moŋ geb Yesu keneŋ unaŋ tike kuruse hende kamyiŋ gogo yeŋ nurde haŋ. Gega Al Kuruŋyen tareŋbe alyen sanjiŋ gote folek geb, gogo Yesu kuruse hende kamyiŋ gega sopte isaŋ heŋ tareŋmiŋ kawan iryiŋ.

²⁶Be, kadne yago, hanŋapya Al Kuruj beleŋ hoy ma diryinyabe megen niij marte diliŋdeb dahade hinhan goke dufay henaŋ ko. Deŋ duŋkureŋ duŋkureŋ po ga megen niij alyen dufay wukkek yeŋ hanjen go miyaj hinhan. Irde deŋ bana gonbe al dejen yaŋbe budam ma hinhan. Doyaŋ mar wor budam moŋ. ²⁷Goyenpoga Al Kurujbe megen niij alyen dufay wukkek goyen goniniŋ yaŋ yeŋ haŋ mar memya henaŋ yeŋbe dufay go miymoŋ mar basiŋa yiryiŋ. Irde al tareŋniniŋ yaŋ yeŋ haŋ mar memya henaŋ yeŋbe sanjiŋ miymoŋ mar basiŋa yiryiŋ. ²⁸Irde megen niij mar beleŋ al kura gogo yeŋ ma yeneŋ hanjen irde al dejen moŋ yineŋ hanjen mar goyen Al Kuruj beleŋ basiŋa yiryiŋ. Al Kurujbe megen niij mar beleŋ det kuruŋ yeŋ nurde haŋ det gobe gwamuŋ yurde det titmiŋeŋ

yen nurde haŋ det gobe basiŋa yiryiŋ. ²⁹Gogab al kura beleŋ epte ma Al Kuruŋ diliŋde yingeŋ ge turuŋ turuŋ teŋ hinayiŋ. ³⁰Goyenpoga deŋbe Al Kuruŋ beleŋ basiŋa diryiŋ geb, Yesu Kristuya haŋ. Yesu Kristube dufay wukkek Al Kuruŋ hitte mat watiaŋ gote miŋ al heŋbe dufay wukkek dunęŋ hi. Yerjbe gwahade geb, neŋ gayen dufay wukkek go dunęŋbe mata buluŋde mat dumulgaŋ tiye yeŋ nende gasuŋ teŋ kamyiŋ. Irde Al Kuruŋ diliŋde al huwak, irde wukkek wor po diryiŋ. ³¹Ningeb goke teŋ Al Kuruŋyen asanjde gahade katiaŋ hi:

“Al kura yingeŋ ge turuŋ turuŋ tiye yerjbe Doyaŋ Al Kuruŋ po ga turuŋ ireŋ,” yitiŋ.

Yeremaia 9:24

2 ¹Be, kadne yago, haŋkapyä deŋ hitte kuŋ gor heŋyabe Al Kuruŋyen dufay banare hinhin goyen kawan irde momoŋ dirde hinhem. Gwaha dirde heŋyabe mere al beleŋ hapek yaŋ nurtek mat ma momoŋ dirde hinhem. Irde megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen go hende huwarde ma momoŋ dirde hinhem. ²Go dirde hinhem gobe deŋya heŋya det hoyaq hoyaq niŋ ma nureŋ, Yesu Kristu niŋ po nureŋ, irde yeŋ kuruse hende kamyiŋ goke po nureŋ yeŋ dufay heŋ hinhem geb, gogo dirde hinhem. ³Ne deŋya hinhetyabe Al Kuruŋyen meteŋbe kuruŋ geb, nigen tareŋner epte moŋ yeŋ nurde hinhem. Irde moŋgo meteŋmiŋ buluŋ ireŋ yeŋbe kafura heŋ barbar wor po yeŋ hinhem. ⁴Ningeb Al Kuruŋyen mere tagalde saba dirde heŋyabe megen niŋ alyen dufay wukkek, kirmiŋtiŋde hapek yaŋ nurtek goyen gama irde ma tagalde hinhem. Gwaha titŋjerbe Holi Spirityen saŋiŋde meteŋ teŋ himeke gote igineŋ kawan forok yeŋ hinhan. ⁵Go teŋ hinhem gobe dufaytiŋ Yesu niŋ tareŋ iramiŋ goyen megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen go hende moŋ Al Kuruŋyen tareŋde dufayniniŋ saŋiŋ irtiriŋ yeŋ nurnayiŋ yeŋbe gogo Holi Spirityen tareŋde meteŋ teŋ hinhem.

Dufay wukkekbe Holi Spirit beleŋ dunęŋ hi

⁶Be, neŋ Al Kuruŋyen mere tagal tagal marbe Yesu gama ird ird matare parguwak yara hitiŋ mar goya heŋ Al Kuruŋyen dufay wukkek goke saba tagalde hite. Goyenbe megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen go hende ma tagalde hite. Irde megen niŋ doyaŋ mar kame hubu henayiŋ gote dufay wukkek yeŋ haŋyen go hende huwarde ma tagalde hite. ⁷Gwaha titŋjerbe Al Kuruŋyen dufay wukkek banare hitiŋ bebak titek moŋ goyen tagalde hite. Al Kuruŋyen dufay wukkek gobe kame nalu funajde deŋniniŋ turuŋ yaŋ heŋ heŋ ge Al Kuruŋ beleŋ haŋkapyä wor po megeŋ ga forok ma yekeya ep iryiŋ go goyen. ⁸Dufaymiŋ wukkek gobe megen niŋ doyaŋ mar beleŋ bebak ma tiyamiŋ. Bebak tiyamiŋ manhan Doyaŋ Al Kuruŋ tareŋmiŋ turuŋ yaŋ wor po goyen kuruse hende ma mayke kamwoŋ. ⁹Goyenbe go mar gore gwaha tinayiŋ yeŋbe bikkeŋ Al Kuruŋyen asanjde gahade katiaŋ:

“Al Kuruj belej yen ge amajej nurd unej haŋ mar niŋ det gitik teŋ yunyinj gobe
megen niŋ marbe diliŋde ma kennayinj, kirmiŋde ma nurnayinj,
irde epte ma det go forok yenayinj yenurde hinayinj,” yitiŋ hi.

Aisaia 64:4

¹⁰Goyenbe neŋ hittebe Al Kuruj belej Holi Spirit inke det goyen dikala diriyinj. Holi Spiritbe det tumiaj yeneŋ keŋkela nurde bebak teŋ hiyen. Al Kuruŋyen dufay banare wor po hi goyen manaj keŋkela nurde bebak teŋ hiyen geb, gogo Al Kuruj belej inke neŋ hitte waŋ dikala diriyinj. ¹¹Be, ganuŋ al belejbe kadomde dufay goyen epte keneŋ bebak tiyyeŋ? Hubu wor po. Al goyen yinjeŋ po gab dufaymiŋ goyen nurde hiyen. Gwahade goyen po, al kura belej Al Kuruŋyen dufay epte ma nuryeŋ. Al Kuruŋyen dufaybe Holi Spirit po gab nurde hiyen. ¹²Neŋbe megen niŋ mar belej dufay heŋ haŋ gwahade ma dufay heŋ hite. Gwahade yarabe da detbe Al Kuruj belej murungem moŋ duliŋ duntiŋ goyen bebak tinayinj yeŋbe Holi Spirit Al Kuruj hitte mat watiŋ go po gab neŋ hitte hi. ¹³Niŋgeb mere tagalde hite gobe megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen go hende huwarde ma tagalde hite. Gwaha titjeŋbe Holi Spirit belej saba dirtiŋ go hende huwarde tagalde hite. Niŋgeb mere fudinde Holi Spirit belej yitiŋ goyen Holi Spirityen yufuk bana haŋ mar goyen nurde bebak tinayinj yen momoŋ yirde hite. ¹⁴Gega al kura Holi Spirityen yufuk bana ma heŋ megen niŋ dufay po gama irde haŋ marbe mataya mereya Holi Spirit belej forok yirde hi goyen epte ma yeneŋ bebak teŋ kukuwamneŋ po nurde hinayinj. Niŋgeb mel gobe mataya mereya Holi Spirit belej forok yirde hi goyen ma yade haŋ. Gobe Holi Spirityen yufukde haŋ mar belej po gab yeneŋ bebak teŋ haŋ geb, gago dineŋ hime. ¹⁵Goyenbe Holi Spirit yufuk bana hi albe mataya mereya kuruj goyen igiŋ ma buluŋ goyen igiŋ yeneŋ bebak teŋ hiyen. Gega al gobe al mali hoyaj kura belej epte ma al igiŋ ma buluŋ innayinj. ¹⁶Gokeb Al Kuruŋyen asaŋde gahade katiaŋ hi:

“Ganuŋ al belej Doyaŋ Al Kuruŋyen dufay keneŋ bebak teŋ hi?
Hubu wor po.

Ganuŋ al belej igiŋ saba iryenj? Epte moŋ,” yitiŋ. *Aisaia 40:13*
Goyenpoga neŋbe Yesu Kristuyen dufay keneŋ bebak teŋ hite.

Yesuyen alya bereya yinjeŋ uliŋ fitfut tiyamiŋ goke yiriŋ

3 ¹Be, kadne yago, deŋya hinhem yabe deŋ goyen bitiŋde Holi Spirit belej saŋiŋ metej teŋ hi yeŋ ma deneŋ hinhem. Dufaytiŋbe Yesu Kristu niŋ tareŋ iramiŋ gega, bitiŋ banabe megen niŋ dufay belej po kuruj hike deneŋbe diriŋ mukjeŋ dufaymiŋ hako po haŋ goyen saba yirtiŋ yara dirde hinhem. ²Diriŋ mukjeŋbe bingi tareŋ epte ma netek geb, mamu po nene haŋyen. Niŋgeb deŋ wor gwahade goyen deneŋbe

saba sanij ma dirde hinhem. Gayenter wor bikkej hinhan gwahade po hañ. ³Gobe bitij banabe megen niñ dufay po kuruñ hi geb, gwahade po hañ. Ga dineñ hime gabe deñ bana goj kadtij igin mat hike yenerje goke bitij ar yeñ hi, irde kadom mohonje teñ hañ geb, gago dineñ hime. Deñ mata gwaha teñ hañ gobe bitij bana megen niñ dufay po kuruñ hi geb, mata gogo teñ hañ. Holi Spirit mijmoj marte mata gama irde hañ geb, gogo teñ hañ. ⁴Ga dineñ hime gabe kuratin beleñ, “Neñbe Polyen saba gama irde hite,” yeñ hañ, irde kura beleñ, “Neñbe Apolosyen saba gama irde hite,” yeñ hañ gobe Holi Spirit mijmoj marte mata geb, gogo megen niñ marte mata po teñ hañ dineñ hime. ⁵Metejderebe Al Kuruñ beleñ hoyaj hoyaj dunyij. Niñgeb Apolosbe ganuj? Irde Polbe ganuj? Deyyabe tumjañ Al Kuruñyen metej mar ulij po. Niñgeb deñ ge metej tiyyekeb gogo Yesu niñ dufaytiñ tareñ iramiñ. ⁶Gwahade geb ne Polbe det muykej tur irtij yara deñ bitij bana Al Kuruñyen mere goyen kirmiriñ. Irkeb Apolos beleñ Al Kuruñyen mere go kuruñ hiyyen yeñbe det hartiñ go fe yuneñ doyañ yirde hañ yara doyañ irde hinhin. Goyenbe det hartiñ go forok irde kuruñ ird ird albe Al Kuruñ, yeñ ujkureñ po. ⁷Niñgeb Al Kuruñyen mere al biñde tur ird ird alya mere go fe uneñ doyañ ird ird alya turuñ yirtek moj. Mere go kuruñ ird ird al Al Kuruñ yeñ muñ po gab turuñ irtek. ⁸Munañ Al Kuruñyen mere al biñde hard hard alya mere go kuruñ heñ heñ ge doyañ ird ird alya gote meteñbe hoyaj hoyaj moj. Al Kuruñ diliñdeb ujkureñ po. Goyenbe metej nende gigen yuntij gote murungembe kame meteñminj gote iginenj dahade forok yitiñ goyen yeneñ gab murungem gwahade po yunyeñ. ⁹Fudinde, neya Apolosyabe tumjañ Al Kuruñ niñ teñ metej teñ har. Munañ deñbe Al Kuruñyen bingë metej yara. Irde Al Kuruñyen ya balem go gwahade goyen.

¹⁰Be, Al Kuruñ beleñ buniñeñ dirde igin igin diryiñ geb, al kura ya ird ird mata nurde pasi hitij al gore keñkela po tola yimiyyeñ gwahade yara nebe deñ hitte kuñ Yesuyen alya bereya sios forok ird ird metej min urmiriñ. Irkeb al hoyaj beleñ metej timiriñ go hende sios forok irde hañ. Mata gobe tola yimiytiñ go hende al hoyaj beleñ ya irde hañ go gwahade goyen. Goyenbe tola yimiytiñ go hende ya irde hañ marbe daha mat ya go irde hañ goke keñkela nurde ga irde hinayiñ. ¹¹Tola tareñ hañkapyä timiytiñ tola gobe Yesu Kristu. Niñgeb al kura tola hoyaj kura sopte ma yimiyyeñ. ¹²Yesu Kristu hitte mat sios forok irde hañ marte meteñmiñ kurabe igin wor po, kurabe igin wor po moj. Gobe al beleñ ya yirtiñ yara. Al kurabe gol, kurabe silwa, kurabe hora damum hende wor po yade ya yirnayiñ. Irde al kurabe he, kurabe yamuñ, kurabe huñ beleñ po ya yirnayiñ. ¹³Irde kuñ kuñ al iginja buluña pota yird yird nalu funaj forok yeke ya yirtiñ go kak beleñ kumga tike gab ya yirtiñ mar bana ganuñyen meteñbe igin, munañ ganuñyen meteñbe igin wor po moj

goyen kawan forok yiyyen. ¹⁴Kak belej kumga tiyyen gega, ya damiŋbe saŋiŋ hiyyen gobe ya go iryiŋ albe gote murungem tiyyen. ¹⁵Munaŋ ya go humga kukeb ya go iryiŋ al gote murungembe hubu geb, biŋ misiŋ nuryen. Yŋgeŋbe Al Kurun belej teŋ gasuŋmiŋde kiryen. Gega al gobe yamiŋ humga kuke detmiŋ tumŋaŋ ya biŋde yubul teŋ busaharde uliŋ uliŋ po hiyeŋ go gwahade meteŋmiŋ gote murungembe hubu wor po hiyyen.

Yesuyen alya bereyabe Al Kuruŋyen ya balem

¹⁶Be, deŋ Yesuyen alya bereyabe Al Kuruŋyen ya balem, irde Holi Spirit deŋ bana hi goyen ma nurde haŋ. ¹⁷Al Kuruŋyen yabe balem wor po, irde deŋbe ya balem gogo geb, al kura belej Al Kuruŋyen ya go buluŋ iryenbe Al Kurun belej al go gwamun uryen.

Megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen gobe Al Kurun diliŋde det dirŋeŋ wor po

¹⁸Be, deŋbe dindikeŋ usi ma yirde hinayiŋ. Niŋgeb deŋ haŋ bana al kura belej yiŋgeŋ ge yeŋbe, “Nebe megen niŋ alyen diliŋde dufay wukkek miŋyaŋ al yeŋ neneŋ haŋ,” yeŋ nurde hi kenem dufay go tubul po tiyyen. Gwaha teŋ hike megen niŋ mar belej kukuwamŋeŋ keneŋ hinayiŋ gega, Al Kuruŋbe dufay wukkek miŋyaŋ yeŋ kinyen. ¹⁹Megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen gobe Al Kurun diliŋde kukuwamŋeŋ keneŋ hiyen geb, gogo Al Kuruŋyen dufay wukkek gama irde hiyeŋ al gobe dufay wukkek fudinde go miŋyaŋ yeŋ kinyen. Goke teŋbe Al Kuruŋyen asanđe gahade katij hi:

“Al kura, ‘Neŋbe megen niŋ alyen dufay wukkek goniniŋ yaŋ,’ yeŋ haŋ marbe
Al Kurun belej dufaymiŋ tigiri tikeb yiŋgeŋ go po buluŋ yirde
hi,” yitiŋ. Yop 5:13

²⁰Irdeb sopte mere kura katinbe gahade:

“Doyan Al Kuruŋbe megen niŋ alyen dufay wukkek yeŋ haŋyen
gobe gote igineŋ miŋmoŋ yeŋ nurde hi,” yitiŋ hi. Tikiŋ 94:11

²¹Niŋgeb deŋbe al kura turuŋ irde, “Neŋbe al goyen gama irde hite,” ma yeŋ hinayiŋ. Det tumŋaŋbe dende geb, gago momoŋ dirde hime. ²²Ne Polya Apolosya Pitayabe tumŋaŋ deŋ Yesuyen alya bereyat meteŋ mar. Megeŋ ga manaŋ dende megeŋ. Irde heŋ heŋya kamde kamdeya, det haŋka haŋ gaya kame hinayiŋ goya kurun gobe tumŋaŋ dende. ²³Irde deŋbe Yesu Kristuyen alya bereya. Irde Yesu Kristube Al Kuruŋyen.

Yesu Kristuyen mere basaŋ mar

4 ¹Be, gwahade ningeb, deŋbe neŋ gayen Yesu Kristuyen meteŋ mar,
irde Al Kurun belej dufaymiŋ banare hitiŋ goyen kawan ird ird

meteŋ yuntiŋ mar yeŋ deneŋ hinayıŋ. ²Goyenbe neŋ Yesuyen meteŋ mar beleŋ titek mata kurabe Al Kuruŋ beleŋ meteŋ duntiŋ goyen bininiŋde mat fudinde wor po keŋkela meteŋ titek go goyen. ³Goyenpoga meteŋ go teŋ heŋyabe deŋ beleŋ daw ma al hoyaq beleŋ daw meteŋneya mataneya goke igiŋ ma buluŋ ninnayiŋ goke kandukŋeŋ ma nurde himyen. Nigeŋ wor meteŋneya mataneya goyen igiŋ wet ma buluŋ wet goyen goke ma yeŋ himyen. ⁴Ne benerbe meteŋya mataya teŋ hime kuruŋ gobe igiŋ ala po teŋ hime yeŋ nurde himyen. Gega Al Kuruŋ diliŋdebe buluŋne kuram moŋ ma yeweŋ. Al Kuruŋ yeŋ uŋkurenj gore po gab igiŋ teŋ hime ma buluŋ teŋ hime goyen momoŋ niryeŋ. ⁵Niŋgeb meteŋ marmiŋde meteŋya mataya goyen igiŋ ma buluŋ yineŋ yineŋ nalube hako hi geb, araq po gwaha ma yineŋ hinayıŋ. Nalu funaŋde gab Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ waŋ gwaha yinyen geb, gayenter deŋ beleŋ gwaha ma yineŋ hinayıŋ. Goyenter gab Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ alyen mataya meteŋya kidoma bana hike epte ma keŋkela yentek yara goyen kawan ird ird hulsi teŋ wayyeŋ. Irdeb al biŋde dufay kerde hitiŋ goyen wor kawan iryeŋ. Irke gab Al Kuruŋ beleŋ meteŋ marmiŋ nende gigen meteŋ titiŋ gote muruŋgem yuneŋ turuŋ yiryeŋ.

⁶Be, kadne yago, saba dirhem gayen deŋ beleŋ nurde keŋkela bebak tinaŋ yeŋbe neya Apolosyat ulderer mere gago teŋ hime. Gogab deŋ beleŋ neya Apolosyat mata keneŋbe, “Al Kuruŋyen asaŋde katinq go po gama irde hinayıŋ. Mere hoyaq gor ma haŋ gobe gama ma irde hinayıŋ,” yeŋ haŋyen gote miŋ nurnayiŋ. Gwaha tinayıŋbe al kura gama ird ird goke yiŋgeŋ turuŋ turuŋ teŋbe al hoyaqbe buluŋ mat tagal uneŋ uneŋ mata go ma teŋ hinayıŋ. ⁷Goyenpoga dindigeŋ ge yeŋ nerŋbe igiŋ yeŋ nurdeb al hoyaqbe buluŋ yineŋ yineŋ tareŋbe ganuŋ beleŋ dunkeb gogo teŋ haŋ? Det budam deŋ hitte haŋ kuruŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ ma duntiŋ? Goyenbe daniŋ Al Kuruŋ beleŋ ma duntiŋ yeŋ nurdeb dindikeŋ ge turuŋ turuŋ teŋ haŋ?

⁸Be, deŋbe Al Kuruŋyen saba niŋ biŋge kamtiŋeŋ teŋ hinhan goyen bikkeŋ tumjaŋ nurde pasi hitiŋ yeŋ nurde haŋ. Irde al kura horam yaŋ beleŋ det kuraŋ ma nurde haŋ yara Holi Spirityen tareŋbe bikkeŋ titiŋ gogo ep yeŋ nurde haŋ. Irde doyaŋ mar karkuwaj hitiŋ yeŋ nurde haŋ, irdeb neŋ Yesuyen mere basaŋ mar gayenbe dejen miŋmoŋ yeŋ nurd duneŋ haŋ. Goyenbe deŋ goyen gwahade hetek nalube hako po hi. Yesu Kristu sopte mulgaŋ heŋ waŋ waŋ nature gab alya bereyamiŋ gobe doyaŋ mar karkuwaj henayıŋ. Niŋgeb fudinde wor po, deŋ goyen doyaŋ mar karkuwaj hewoŋ yeŋ nurde hime. Gogab neŋ wor deŋya tumjaŋ doyaŋ mar karkuwaj hiniŋ. ⁹Gega gayenter neŋ Yesuyen mere basaŋ marbe al kura mata buluŋ wor po tike al buda kuruŋ diliŋde gasa yirke kamtek marte gasuŋde gor deŋ ge teŋ Al Kuruŋ beleŋ dirtiŋ yara nurde hime. Niŋgeb alya bereya megen haŋ kuruŋ goya Al Kuruŋyen

miyoŋya tumŋaj neŋ hitte kanduk dahade forok yenayiŋ yeŋ deneŋ haŋ.
10 Gwahade niŋgeb, neŋbe Yesu Kristu niŋ teŋbe kukuwa hite, munaj
 deŋbe Yesu Kristuya heŋbe dufay wukkek miŋyan haŋ. Irde neŋbe yulkek
 hite, munaj deŋbe saŋiŋtiŋ yaŋ. Deŋbe al beleŋ al deŋem yaŋ yeŋ deneŋ
 palap dirde haŋ, munaj neŋ gabe al siksukŋeŋ yeŋ palap ma dirde haŋ.
11 Fudinde, neŋbe metej miŋ urtiriŋde mat waŋ waŋ ga hite gayenterbe
 biŋge niŋ kamde, fe niŋ kamde, ulniniŋ umŋa miŋmoŋ, irde al beleŋ
 buluŋ buluŋ wor po dirke ulniniŋ misiŋ kateŋ hityen. Irde yaniniŋ
 miŋmoŋ geb, kurar mat kurar kuŋ kuŋ teŋ gab yade hityen. **12** Neŋbe biŋge niŋ
 nurdeb nindikeŋ metej kuruŋ teŋ gab yade hityen. Al kura beleŋ karan
 durkeb neŋbe Al Kuruŋyen tareŋde guram yirde tareŋ yirde hityen. Al
 kura beleŋ buluŋ buluŋ dirkeb goke mukku ma teŋ goya goya metej teŋ
 hityen. **13** Al kura mere buluŋ mat dirkeb neŋbe igiŋ mat wol heŋ yuneŋ
 hityen. Miŋde mat waŋ waŋ haŋka hite gayenter neŋbe det buluŋ kura
 yimiytieŋ dirtek yara hite.

14 Gwaha dinmekeb memya henaj yeŋ ma asaŋ ga kaŋ duneŋ hime.
 Gwaha dirltjeŋbe deŋ goyen diriŋne yago yara geb, bener mat deŋ ge
 amajeŋ wor po nurdeb gago nurde ga hinayiŋ yeŋ saba dirde hime.
15 Yesu Kristu niŋ saba dird dird marbe budam wor po haŋ. Goyenbe
 adotij yagobe budam gwahade ma haŋ. Ne wa kuŋ Yesu Kristu niŋ
 yitiŋ mere goyen momoŋ dirmeket yeŋ ge dufaytiŋ saŋiŋ iramiŋ geb,
 nebe Yesu Kristuya heŋbe deŋ kuruŋ gote adotij yara himiriŋ. **16** Niŋgeb
 nere mata po keŋkela gama irde hinayiŋ yeŋbe gago batbat dirde hime.
17 Goke teŋbe Timoti gogo deŋ hitte teŋ kermeket kuyeŋ. Yeŋbe urne yara,
 bubulkujne wor po yeŋ nurd uneŋ himyen. Yeŋbe biŋde mat fudinde
 wor po Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ metej teŋ hiyen. Yeŋ beleŋ gab ne gayen
 Yesu Kristuya heŋ mata dahade teŋ himyen goke momoŋ dirke bitiŋ bak
 yiyyeŋ. Yeŋbe ne beleŋ Yesuyen alya bereya sios megen hike kwa kuruŋ
 goyen saba yirde himyen gwahade goyen po momoŋ diryen.

18 Goyenbe deŋ haŋ bana goyen kuratiŋ kurabe, “Polbe sopte ma waŋ
 dinyeŋ,” yeŋ nurdeb neŋ nurhet nurhet teŋ haŋ. **19** Gega Doyaŋ Al Kuruŋ
 beleŋ igiŋ ninkeb heŋ ga heŋ ga ma tiyeŋ, goyare po kuŋ deneŋ. Kuŋ
 gab parpar teŋ haŋ mar goyen mere dahade teŋ haŋ, irde tareŋ damiŋde
 mata gogo teŋ haŋ yeŋ keŋkela yeneŋ bebak tiyeŋ. **20** Al Kuruŋ beleŋ
 alya bereyamiŋ doyaŋ yirde hi gobe merere po moŋ, tareŋmiŋde doyaŋ
 yirde hi. Niŋgeb kuŋ gab mel go saŋiŋ damiŋde mata gogo teŋ haŋ goyen
 yeneŋ. **21** Niŋgeb kuŋ daha dirmeket gab igiŋ yeŋ nurnayiŋ? Bearar hende
 kwep kwep direŋ ma, bekkeŋde igiŋ mat mere direŋbe igiŋ?

Mata buluŋ teŋ haŋ mar hayhay yirde hinayiŋ

5 **1** Be, deŋ haŋ bana goŋ alya bereya kura leplep mata teŋ haŋ gote
 mere momoŋ nurmiŋ. Al kura naniŋde beremya duwan teŋ har gobe

Al Kuruj ma nurd unej haŋ mar wor mata gwahade ma teŋ haŋyen.

²Goyenpoga deŋbe mata gwahade forok yeŋ hi goke buluŋeŋ ma nurde tumŋaŋ Al Kuruj diliŋde igiŋ po hite yeŋ dindikeŋ ge turuŋ turuŋ teŋ haŋ. Mata buluŋmiŋ goke bitiŋ misiŋ nurde eseŋbe mata buluŋ titiŋ al goyen deŋya epte ma awalik hetek yeŋ takira titek yarabe gwaha ma irde haŋ. ³Nebe deŋya gor ma hite gega, dufaynerbe deŋya gor hite. Niŋgeb nigeŋ gor hime yara teŋbe mata go tiyuŋ al gob bikkeŋ mata buluŋ tiyan inmiŋ. ⁴⁻⁵Niŋgeb deŋ beleŋ Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristu niŋ teŋ gabu irdeb al go takira tike Satan yufukde heŋ kanduk yeneŋ hiyeŋ. Dufaynebe deŋ gabu irde hinayiŋde gor deŋya hiyeŋ, irde Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristuyen tareŋ manaŋ deŋ hitte hiyeŋ geb, igiŋ gwaha tinayiŋ. Gogab al go kanduk bana heŋyabe mata buluŋ timiŋ yeŋ bebak teŋbe megen niŋ dufay buluŋ go tubul tikeb kame Doyaŋ Al Kuruj waŋ waŋ natureb al go tumulgaŋ tiyyeŋ.

⁶Niŋgeb mata buluŋ gwahade goyen deŋ bana hikeya dindikeŋ ge turuŋ turuŋ ma teŋ hinayiŋ. Deŋbe yis dirŋeŋ muŋ kura palawa bana kerkeb gore hilyaŋ kuŋbe palawa ditdi niyyeŋ go goyen ma nurde haŋ? ⁷Nurde haŋ kenem mata buluŋtiŋ gobe yis girmareŋ hitiŋ yara geb, goyen yade siŋa yirnayiŋ. Irkeb deŋbe palawa gergeŋ yis gam moŋ yara Al Kuruj diliŋde wukkeŋ hinayiŋ. Yesu Kristu beleŋ mata buluŋtiŋ halde duneŋ yeŋ Pasobare niŋ sipsip dirŋeŋ yara^b heŋ kuruse hende kamyiŋ geb, deŋbe mata buluŋtiŋ miŋmoŋ mar hitiŋ haŋ. ⁸Niŋgeb neŋbe megen heŋyabe dufay buluŋya mata buluŋya yis bikkek yara goyen yubul po teŋ mata wukkekyia mere fudindeya po teŋ hitek. Go teŋ hitek gobe Israel mar beleŋ Pasoba nature beret yis miŋmoŋ nene haŋyen gwahade goyenbe gogo.

⁹Be, hakot kura ne beleŋ asanđe al wet kura ma bere wet kura leplep mata teŋ hikeb go mar goyen awalik ma yirde hinayiŋ yeŋ kaŋ dunmiriŋ.^c ¹⁰Go dinmiriŋ gote miŋbe leplep mata teŋ haŋ mar, det ug po yad yad niŋ po dufay heŋ haŋ mar, al hoyaj gasa yirniŋ yirniŋ yirde kawe yirde haŋ maryabe det toneŋ al beleŋ yirtiŋ doloŋ yirde haŋ mar goya ma po hinayiŋ yeŋ ma dinmiriŋ. Munaj go mar goya ma hitek yeŋbe go yilwa yirdeb kuŋ damde hinayiŋ? Gor kura hitek miŋmoŋ. ¹¹Niŋgeb asanđ ga kaŋ duneŋ hime gabe deŋ haŋ bana al kura beleŋ, “Nebe Yesu gama irde hime geb, nebe kadtiŋ,” dineŋ hiyeŋ gega, mata buluŋ kura teŋ hikeb yeŋya ma awalik heŋ hinayiŋ yeŋbe gago kaŋ hime. Mata buluŋ gobe gahade: leplep mata, det uguŋ po yad niŋ po dufay

^b 5:7 Bikkeŋ Israel mar Isip naŋa tubul teŋ Kenan kuniŋ tiyaminyabé Al Kuruj beleŋ sipsip al diriŋ dirŋeŋ gasa yirde darim yade yame kantayaŋ sam yirnayiŋ yinyiŋ. Pasoba Sipsip Dirŋeŋbe alyen gasuŋ teŋbe kamyiŋ al Yesu niŋ yitiŋ. ^c 5:9 Pol beleŋ asanđ budam kayyiŋ goyen Baibelde ma har goyen bana mere tiyyiŋ gokeb gago yeŋ hi.

hej hej mata, uŋgura doloŋ yirde yirde mata, mere buluŋ mat teŋ teŋ mata, kukuwa fe nene kukuwa hej hej mata, irde al gasa yirniŋ yirniŋ yirde kawe yird yird mata. Deŋ haŋ bana al kura mata buluŋ gwahade teŋ hikē yeneŋbe awalik ma po irde hinayiŋ. Dula wor yenya ma po teŋ hinayiŋ.

12-13 Al Yesu ma nurd uneŋ haŋ mar gore mata buluŋ teŋ haŋ goke merem yaŋ yird yird gobe nere samuŋ moŋ geb, matamiŋ goke ma nurde hime. Mata buluŋmiŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ gab merem yaŋ yiryeŋ. Goyenpoga deŋ haŋ bana goyen al kura beleŋ mata buluŋ tikeb ganuŋ mar beleŋ gab goke innayiŋ? Deŋ gog po geb. Goke teŋbe, “Deŋ haŋ bana goyen al kura mata buluŋ teŋ hikē keneŋbe al go takira tinayiŋ. Irkeb deňya ma hinayiŋ,” yeŋ haŋ.

Kadom merere gerd gerd ma teŋ hinayiŋ

6 ¹Be, dindigeŋ bana goŋ al kurabe kadomya kanduk miŋyaŋ go sope irye yeŋbe daniŋ Al Kuruŋyen alya bereya hitte ma kuŋbe megen niŋ marte mere nurd nurd al hitte kuŋ haŋ? Mata gwahade titek moŋ goyen daniŋ gwaha teŋ haŋ? Gobe buluŋ wor po! ²Deŋbe kame nalu funaŋdebe neŋ Al Kuruŋyen alya bereya beleŋ megen niŋ mar merere yerde matamiŋ goke yintek goyen ma nurde haŋ geb, gogo mata gwahade teŋ haŋ? Irde deŋ beleŋ kame megen niŋ mar merere yerde matamiŋ goke yintek haŋ kenem deŋ bana kanduk dirŋeŋ muŋ kura forok yitiŋ goyen dindikeŋ epte ma kanduk go sope yirnayiŋ? ³Deŋbe nalu funaŋde Al Kuruŋyen miyoŋ mata buluŋde kateŋ uŋgura hitiŋ goyen wor neŋya deňya beleŋ merere yerde matamiŋ goke yintek yeŋ ma nurde haŋ geb, gogo mata gwahade teŋ haŋ? Neŋbe kame mata kuruŋ goyen wor igiŋ titek kenem det dirŋeŋ megen henya neŋ bana kadniniŋya kanduk forok yeŋ haŋ gobe epte sope yirtek. Goyenbe gwaha ma teŋ haŋ! ⁴Deŋbe dindikeŋ bana kanduk kura goke kadom mohonđe titek goyen forok yekeb kanduk go sope irniŋ yeŋbe daniŋ megen niŋ mar Yesuyen alya bereya yeneŋmiŋbe sios bana dejen moŋ yeŋ yeneŋ haŋ mar hitte yad kuŋ haŋ? ⁵Ga dineŋ hime gabe nurde memya henaj yeŋbe gago dineŋ hime. Deŋ Yesu niŋ dufaytiŋ tareŋ irtiŋ mar bana goŋbe kanduktijŋ sope ird ird al kuram moŋ? ⁶Hubu niŋgeb gogo dindikeŋ uliŋ kadom igiŋ ma nurd gunej teŋbe merere yirniŋ yeŋ Yesu niŋ dufaymiŋ sanjŋ ma irde haŋ mar diliŋde yukuŋ haŋ?

⁷Fudinde, deŋ haŋ bana kadtiŋya kanduktijŋ miŋyaŋ goyen megen niŋ marte merere yerteke sope irnayiŋ yeŋ al siŋare niŋ hitte yukuŋ haŋ gobe Al Kuruŋ diliŋde bikkeŋ soŋ haŋ yeŋ denen hi. Niŋgeb gwaha ma teŋ hinayiŋ. Kadtiŋ beleŋ usi dirde buluŋ buluŋ dirde hikē goŋmiŋ goŋ gwaha dirde hinaŋ yeŋ hinayiŋ gobe igiŋ yeŋ nurde hime. ⁸Neb gwaha dineŋ hime goyenbe fudinde wor pobe al usi yirde buluŋ buluŋ yirde haŋ marbe al hoyan moŋ deŋ gogo yeŋ nurde hime.

⁹Deňbe mata buluň teň haň marbe Al Kuruň beleň alya bereyamiň doyaň yirde hi bana goň epte ma hurkunayıň goyen ma nurde haň? Niňgeb al kura beleň usi diryeňkek geb, keňkela heň ga hinaň ko. Mata buluň gobe gahade: leplep mata, uňgura doloň yird yird mata. Irde al kura berem yaň gega bere hoyaqya duwan teň teň mata, al beleň belen niň bere yara heň heň mata, irde al diriň yingę po uliň gabu ird ird mata. ¹⁰Irde kurabe kawe mata, det ug po yad yad niň po dufay heň heň mata, kukuwa fe nene kukuwa heň heň mata, al mere buluň mat yird yird mata, irde al gasa yirniň yirniň yirde kawe yird yird mata. Al mata gwahade teň haň mar gobe epte ma wor po Al Kuruň beleň alya bereyamiň doyaň yirde hi bana goň hurkunayıň. ¹¹Bikkeňbe deň haň bana goyen al kurabe mata gwahade teň hinhan. Goyenpoga Doyaň Al Kuruň Yesu Kristuya Holi Spiritya beleň mata buluňtiň goyen halde duneňbe Al Kuruň diliňde wukkek wor po dirde al huwak dirtiň haň.

Ultiň keňkela doyaň yirde Al Kuruň turuň irnayıň

¹²Be, deň haň bana goyen al kura beleň, "Neňbe mata kura tiniň yeňbe igit ala titek," yeň hanjen. Gega mata go tinayıň gore hugiyeň igit dirnayıň yeň ma nurde hinayıň. Niňgeb nebe mata kura tiye yeňbe igit ala tiyeň gega, mata gore epte ma nanarde boň yiyyen. ¹³Irde kuratiň kurabe, "Biňgebe bininiň makiň ird ird det, irde bininiňbe biňge sola urd urd niň po," yeň hanjen. Gega kamebe Al Kuruň beleň det irawa goyen tumjaň mugol kiryęň. Goyenbe haňkapya Al Kuruň beleň alya bereyat uliň yiryiň gobe miň minjaň yiryiň. Ulniniňbe leplep mata teň teň ge ma yiryiň. Gwaha titrjeňbe Doyaň Al Kuruň deňem turjuň yaň ird ird niň yiryiň, irde Doyaň Al Kuruňbe ulniniň guram yirde tareň yird yird niň hi. ¹⁴Al Kuruň beleň Doyaň Al Kuruň Yesu ulniniň gake teň kamyň goyen sopte isanji hiriň. Niňgeb kame neň wor tareňmiňde kamtiňde mat disanji hiyyen. ¹⁵Deňbe Yesu Kristuyen uliň pigiň yara haň geb, kuratiň kurabe Yesuyen haniň, kurabe kahaň hitiň haň goyen nurtiň ala teň haň. Gega neň Yesu Kristuyen uliň pigiň hitiň gayen igit kurhan kura teň belen niň bere sikkeňya gabu irtek? Epte moň. ¹⁶Al Kuruňyen asanđdbe, "Alya bereya waň gabu heňbe uliň uňkureň hiyyen," yitiň hi. Niňgeb al kura belen niň bereya gabu hiriryeňbe bere goya uliň uňkureň hiyyen go yen ma nurde haň? ¹⁷Goyenbe al kura Doyaň Al Kuruň niň dufaymiň saňiň iryę al gobe toneňbe Doyaň Al Kuruňyen toneňya gabu heň uňkureň hiyyen.

¹⁸Niňgeb leplep matabe tubul po teň hinayıň. Mata buluň hoyaqbe al hoyaq buluň yirde hanjen. Munaj leplep mata teň hinayıňbe dindikeňde ultiň goyen po buluň yirde hinayıň. ¹⁹⁻²⁰Irde ultiňbe Holi Spirityen ya balem yeň nurde hinayıň. Holi Spirit Al Kuruň beleň duntiň gobe ultiň bana hi. Mata buluňtiň gote murungem dindikenj yawartek goyen Doyaň

Al Kuruŋ beleŋ yawareŋ yeŋbe darim wok irde kamyiŋ geb ultiŋ gobe dende moŋ. Ningeb ultiŋ go keŋkela doyaŋ yirde hikeb gore meteŋ teŋ hikeb Al Kuruŋyen deŋe kuruŋ heŋ hiyeŋ.

Ire uŋyat mata keŋkela gama irde hinayiŋ

7 ¹Be, asaŋ kaŋ gusuaŋ niraŋ goyen wol heŋbe gaha dineŋ tihim. Be, al berem moŋ hinayiŋ gobe igiŋ yeŋ nurde hime. ²Goyenpoga alya bereya budam wor po leplep mata teŋ haŋyen geb, albe berem yaŋ henayiŋ, irde berebe uŋ miŋyaŋ henayiŋ. ³Albe berem beleŋ yeŋya heŋ heŋ ge nurkeb go po gama irde hiyeŋ. Gwahade goyen po, bere wor uŋ beleŋ yeŋya heŋ heŋ ge nurkeb go po gama irde hiyeŋ. ⁴Gobe beremde uliŋ gobe yende kudijen po moŋ, gobe uŋde manau geb, gago dineŋ hime. Uŋyen uliŋ wor yende kudijen po moŋ. Beremde manau. ⁵Ningeb al beleŋ berem bada ma irde hiyeŋ. Bere wor gwahade po uŋ bada ma irde hiyeŋ. Gega Al Kuruŋ mere ird ird niŋ teŋ tumŋajde dufay uŋkureŋ irde muŋ kura kutŋa iryē yeŋbe igiŋ gwaha teŋ hiriryen. Goyenbe go kamereb sopte gabu teŋ hiriryen. Gwaha ma teŋ hiriryenbe bereya ma alya ferd ferd dufaymiŋ epte ma fole irtek hekeb Satan beleŋ waŋ tuŋaŋ yuryen geb. ⁶Ga dineŋ hime gabe gwaha po teŋ hinayiŋ yeŋ nurdeya ma dineŋ hime. Gwaha teŋ hinayiŋ gab igiŋ yeŋ nurdeya dineŋ hime. ⁷Albe ne yara heŋ berem moŋ hiwoŋ yeŋ nurde hime. Goyenpoga albe nende gigen Al Kuruŋyen tareŋ hoyan hoyan yuntiŋ haŋ. Ningeb al kurabe berem moŋ gega, goke ma nurde haŋyen. Munau al kurabe gote tareŋ ma teŋ saŋiŋ hoyan titiŋ geb, bere yade ga haŋyen.

⁸Be, al kura bere ma yawartiŋ haŋ goya beretapyabe ne hime gahade duliŋ hinayiŋbe igiŋ yeŋ nurde hime. ⁹Goyenpoga al niŋ ma bere niŋ dufaytiŋ harke epte ma hika titek kenem albe bere yade berebe al yade teŋ hinayiŋ gobe igiŋ yeŋ nurde hime. Moŋgo duliŋ heŋbe albe bereya, berebe alya ferd ferd niŋ bitiŋ harke kak beleŋ det kumga titiŋ yara epte ma hika titek henayiŋ.

¹⁰Be, al berem yaŋ, irde bere uŋ miŋyaŋbe mere tareŋ po dirde hime gayen nurnayiŋ. Mere gabe nere moŋ, Doyaŋ Al Kuruŋyen mere. Ningeb bere uŋ miŋyaŋbe uŋ yilwa ma iryen. ¹¹Goyenbe bere go uŋ tubul teŋ keneŋbe duliŋ po heŋ al hoyan ma tiyyen. Moŋ kenem uŋ hitte mulgaŋ heŋ tumŋaj hiriryen. Irde al wor berem ma takira tiyyen.

¹²Be, deŋ haŋ bana goŋ ire uŋya kura uŋ wet ma berem wet goyen Yesu ma nurd untiŋ goke saba direŋ tihim. Be, berem gore uŋ goya tumŋaj hireŋ yeŋ nurde hike kenem uŋ beleŋ takira ma tiyyen. Mere gabe Doyaŋ Al Kuruŋyen moŋ, dufayner dineŋ hime. ¹³Irde deŋ haŋ bana goŋ niŋ bere wor uŋbe Yesu ma nurd untiŋ gore berem goya hireŋ po yeŋ nuryeŋbe bere gore uŋ yilwa ma iryen. ¹⁴Gobe al kura Yesu ma nurd uneŋ hi goyen berembe Yesu nurd untiŋ hi goke teŋbe kame Yesu

niŋ dufaymiŋ tareŋ irkeb Al Kuruŋ beleŋ wukkek iryen geb, gago dinę hime. Bere kura Yesu ma nurd untıŋ hi wor uŋbe Yesu nurd uneŋ hi goke teŋbe Yesu niŋ dufaymiŋ sanıŋ irkeb Al Kuruŋ beleŋ wukkek iryen. Gwahade moŋ manhan ire uŋya gote dirŋeŋ weŋbe Al Kuruŋ diliŋde wukkek ma hewoŋ. Goyenbe naniŋ ma miliŋ kura Al Kuruŋ diliŋde wukkek hitiŋ geb, dirŋeŋ weŋ wor wukkek hitiŋ haŋ.

¹⁵ Gega Yesu niŋ ma nurtıŋ kura beleŋ uŋ wet ma berem wet go tubul tiye yeke goya utaŋ ma irnayıŋ. Yesu niŋ ma nurtıŋ kura beleŋ uŋ wet ma berem wet Yesu niŋ nurtıŋ go takira tike goke kandukŋeŋ ma nuryeŋ. Igiŋ duliŋ hiyeŋ. Gega Al Kuruŋ beleŋ neŋ gayen bininiŋ yisikamke igiŋ po hinayıŋ yeŋ hoy diryin geb, bertiŋ wet ma almetiŋ wet Yesu niŋ ma nurtıŋ goya bur ma yeŋbe awalikde hiriryeŋ. ¹⁶ Deŋ Yesu niŋ nurtıŋ bere, deŋ ge teŋ almetiŋbe Yesu niŋ dufaymiŋ tareŋ irke Al Kuruŋ beleŋ yawaryeŋ daw yeŋ ma nurde haŋ? Irde deŋ Yesu niŋ nurtıŋ al, deŋ ge teŋ bertiŋbe Yesu niŋ dufaymiŋ tareŋ irke Al Kuruŋ beleŋ yawaryeŋ daw yeŋ ma nurde haŋ? Niŋgeb Yesu niŋ nurtıŋ kura beleŋ uŋ wet ma berem wet goyen Yesu niŋ ma nurtıŋ goke teŋ tubul ma tiyyeŋ.

Al Kuruŋ beleŋ gwahade hinayıŋ yeŋ hoy dirtiŋ gwaha mat po hinayıŋ

¹⁷ Goyenpoga deŋ duŋkureŋ duŋkureŋ goyen gwahade hinayıŋ yeŋ Al Kuruŋ beleŋ hoy dirtiŋ, irde Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ goke momonj dirtiŋ gwaha mat po hinayıŋ. Saba gabe Yesuyen alya bereya tumjaŋ gama irde hinayıŋ yeŋ gago saba dirde hime. ¹⁸ Niŋgeb al kura Al Kuruŋ beleŋ hoy iryin goyenter bikkenj guba yitiŋ kenem al go guba yeŋ uliŋ delŋeŋ yaŋ hitiŋ go daha mat bikkenj guba ma yeŋya hiyen gwahade hewe yeŋ kurut ma yiyyeŋ. Irde al kura Al Kuruŋ beleŋ hoy iryin goyenter guba ma yitiŋ kenem guba yeŋ yeŋ ge kurut ma yiyyeŋ. ¹⁹ Guba yitiŋ ma, guba ma yitiŋ gobe Al Kuruŋ diliŋdebe det kuruŋ moŋ. Munaj Al Kurunyen saba gama ird irdbe det kuruŋ wor po. ²⁰ Niŋgeb Al Kuruŋ beleŋ haŋkapyä dahade hikeya hoy dirtiŋ gwahade po hinayıŋ. ²¹ Niŋgeb deŋ haŋ bana goŋ al kura al hoyan yufukde heŋ duliŋ meteŋ teŋ hikeya Al Kuruŋ beleŋ hoy diryin kenem daha tiye tiye ma tiyyeŋ, gwahade po hiyeŋ. Gega dufaymiŋde heŋ heŋ belŋeŋ kura kinyen gobe igiŋ gwaha tiyyeŋ. ²² Al kura al hoyan yufukde heŋ meteŋ al dulŋeŋ hikeya Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ hoy irde tiriŋ al gobe Doyaŋ Al Kuruŋ diliŋde meteŋ al dulŋeŋ moŋ yeŋ kinyen. Irde gwahade goyen po, al kura meteŋ al dulŋeŋ moŋ, yiŋgeŋde dufayde kuŋ hikeya Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ hoy irde tiriŋ al gobe meteŋ alne yeŋ kinyen. ²³ Dende mata buluŋ gote murungem dindikeŋ yawartek goyen Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ yawareŋ yeŋbe darim wok irde kamyin geb, megen niŋ marte mata buluŋ gama irde go yufukde ma hinayıŋ. ²⁴ Niŋgeb, kadne yago, sopte dinę hime. Al Kuruŋ beleŋ deŋ duŋkureŋ duŋkureŋ dahade hikeya hoy dirtiŋ gobe gwahade po hinayıŋ.

²⁵ Be, deŋ hanj bana goŋ al kura berem moŋya bere uŋ mirmoŋya niŋ momoŋ direŋ tihim. Alya bereya gwahade goyen goke Doyaŋ Al Kuruj beleŋ mere ma nirtiŋ geb, dufayner momoŋ diren. Nebe Doyaŋ Al Kuruj beleŋ buniŋeŋ nirde hiyen al niŋgeb, mere direŋ tihim gabe fudinde yeŋ nurnayiŋ. ²⁶ Be, ga hite nalu gayenterbe kanduk kurayen kurayen yeneŋ yeneŋ nature hite. Nirgeb heŋ heŋtiŋ dahade haryen gobe gwahade po hinayiŋ. ²⁷Nirgeb al kura berem yaŋ kenem takira tiye tie ma tiyyeŋ. Munaj al kura berem moŋ kenem bere tewe tewe ma tiyyeŋ. ²⁸Goyenbe bere tiyyeŋ gobe mata buluŋ moŋ. Gwahade goyen po, bere foŋeŋ kura al kuyen go wor mata buluŋ moŋ. Gega al bere tiyyeŋ irde bere uŋ miŋyaŋ hiyyeŋbe megen gar niŋ kanduk kurayen kurayen yeneŋ hinayiŋ. Den goyen kanduk ma yeneŋ hiwoŋ yeŋ nurdeb gago momoŋ dirde hime.

²⁹Kadne yago, ga dinen hime gate miŋbe gahade: megen gar heŋ heŋniŋibe ulyaŋde moŋ geb, al kura berem yaŋ gobe al berem moŋ beleŋ Al Kuruj niŋ po nurde hanjen go gwahade goyen teŋ hiyen. ³⁰Irde al kura kanduk yeneŋ eseŋ hiyen gega, kanduk go sobamde ma hiyen yeŋ nurdeb goke ugur po ma dufay heŋ hiyen. Munaj al kura amaj hiyyeŋ gega, amaj dufay go hugiŋeŋ gwahade po ma hiyen geb, “Gahade po heŋ,” yeŋ ma nurde hiyen. Irde al kura det damu tiyyeŋ wor, “Det gabe hugiŋeŋ kerde heŋ,” yeŋ ma nurde hiyen. ³¹Irde det megen niŋ hanj kuruj gayen manaj gahade po ma hinayiŋ geb, al kura megen niŋ det yade meterŋ yuneŋ heŋyabe det go hende po biŋ hek ma irde hiyen.

³²Nirgeb daha tiniŋ tiniŋ teŋ dufaytiŋ hiburjen ma hiwoŋ yeŋ nurde hime. Al kura berem moŋ gobe dufaymiŋde daha mat meterŋ timeke Doyaŋ Al Kuruj amarnej nurde hiyen yeŋbe gwaha mat po meterŋ teŋ hiyen. ³³Gega al kura berem yaŋbe daha timeke gab berne amarnej nurde hiyen yeŋbe goke po kurut yeŋ hiyen. Go teŋ hi gobe megen niŋ mata niŋ ug po dufay heŋ heŋ mata go goyen. ³⁴Gwaha tikeb Doyaŋ Al Kuruj beleŋ amarnej nurtek beleŋ niŋ dufay heŋ heŋmiŋbe keŋkela kipirtiŋ ma hi. Be, bere kura uŋ miŋmorya bere foŋjerabé Doyaŋ Al Kuruj niŋ po nurde ulirja dufaymiŋya tumraŋ Doyaŋ Al Kuruj po uneŋ hanjen. Munaj bere kura uŋ miŋyaŋbe daha timeke gab almene amarnej nurde hiyen yeŋbe goke po kurut yeŋ hiyen. Go teŋ hi gobe megen niŋ mata niŋ ug po dufay heŋ heŋ mata go goyen. ³⁵Mere ga dirde hime gabe faraŋ durmeke heŋ heŋtiŋ iŋiŋ hewoŋ yeŋ dinen hime. Kanduk dunhem yeŋ ma dinen hime. Mere gahade ga dirmek gab matatinbe Doyaŋ Al Kuruj diliŋde huwak wor po hiyyen, irde yeŋ ge teŋ meten teŋ teŋ niŋ kama ma hen sanjŋ po meten teŋ hiwoŋ yeŋ nurdeb gago dinen hime.

³⁶Goyenpoga al foŋeŋ kura bere tubul teŋ untek yeŋ merem titiŋ goreb merene gayen nurdeb, “Polyen mere gobe fudinde. Goyenpoga meremiŋ gama irde bere ga teweŋ moŋbe dufaymiŋ buluŋ ireŋ geb teweŋ,” yeŋ nuryeŋbe bere go tiyyeŋ.^d

^d 7:36 Grik mere mat miŋ kurabe gahade: Goyenpoga al kura beleŋ wiriŋ al kutek nurke beleŋmiŋ pet teŋ hike kuj kuj alik heweŋ tike keneŋbe buluŋ irde hime yeŋ nurdeb al kere yeŋ nuryeŋbe gwaha po iryen. Mata gobe buluŋ moŋ.

Mata gobe buluŋ moŋ. Irde hiyeŋ kuruŋ gobe bere go tubul titek ma irde hike kenem bere go tiyyen. Mata gobe buluŋ moŋ geb, gwaha tiyyen.³⁷ Gega al kura bikkej bere tubul teŋ untek yeŋ merem titiŋ gega, al gore, “Igiŋ nuŋkureŋ hen,” yeŋ dufay tareŋ po irdeb, “Bereya hen̄ hen̄ dufay ma forok yeŋ hi, irde dufay gwahade kura forok igeŋ fole irde hen̄,” yeŋ nurdeb bere ma teweŋ yeŋ dufay kiryeŋ goyen wor mata igeŋ yeŋ nurde hime.³⁸ Ningeb al bere yad yad matabe igeŋ. Gega al kura berem moŋ hiyyeŋ mata gobe igeŋ wor po, bere yad yad mata gote folet.

³⁹ Be, bere kura uŋ miŋyaŋbe uŋ go hikeyabe yeŋ yufukde po hiyeŋ. Gega uŋ go kamkeb bere uŋ yaŋbe al hoyaq ma tiyyen yitiŋ mere gote yufuk bana ma hiyen geb, al hoyaq tewe yeŋbe igeŋ tiyyeŋ. Goyenpoga Doyaŋ Al Kuruŋ nudtuntiŋ al po ga tiyyen.⁴⁰ Goyenbe dufaynerbe bere go uŋ kamke unjkureŋ hen̄ hen̄ gobe igeŋ wor po. Gogab uŋ niŋ nurde hiyen gwahade ma teŋ Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ po nurde hiyeŋ. Mere dirde hime gabe Holi Spirit beleŋ nineŋ hike dinen̄ hime yeŋ nurde hime.

Det toneŋ yirde biŋge galak yirtiŋ biŋgebe daha yirtek?

8 ¹Be, megen niŋ mar beleŋ det toneŋ yirde doloŋ yirde biŋge galak yirtiŋ goke momoŋ direŋ tihim. Deŋbe dindiken̄ ge yeŋbe, “Neŋbe det kawan niŋya banare niŋya goyen keŋkela bebak teŋ hite,” yeŋ nurde han̄. Goyenbe gwahade nurde han̄ goke teŋbe dindiken̄ ge turuŋ turuŋ teŋbe kadtiŋ yago buluŋ yirde han̄. Gega kadtiŋ yagoŋ amanen̄ nudt yuneŋ hinayiŋbe kadom faraq gurd teŋbe tumqaj saŋiŋ henayiŋ.² Al kura yiŋgeŋ ge yeŋbe, “Nebe det kawan niŋya banare niŋya goyen keŋkela wor po bebak teŋ hime,” yeŋ nurde hi al gobe yiŋgeŋ goyen po usi irde hi. Irdeb Al Kuruŋyen mere fudinde yiŋgeŋ nurde bebak titek goyen bebak ma titiŋ hi.³ Goyenpoga al kura biŋde mat Al Kuruŋ niŋ amanen̄ nurde uneŋ hi al gobe Al Kuruŋyen dufay igeŋ kuruŋ goyen untit hi.

⁴ Ningeb det toneŋ doloŋ yirniŋ yeŋ galak yirtiŋ biŋge goke momoŋ direŋ tihim. Be, det toneŋ megen niŋ mar beleŋ doloŋ yirde hanjen̄ gobe Al Kuruŋ moŋ geb, det fudinde gogo moŋ. Al Kuruŋbe yeŋ uŋkureŋ po, hoyaq kura ma hi. Hubu wor po.⁵ Gega megen niŋ marbe dufaymiŋ soŋ hekeb uŋgura kurayen kurayen gobe Al Kuruŋ yeŋ nurdeb, “Al Kuruŋbe budam han̄. Doyaŋ Mar wor budam han̄. Kurabe naŋkiŋde han̄, kurabe megen han̄,” yeŋ hanjen̄.⁶ Goyenpoga Al Kuruŋbe uŋkureŋ po, neŋ nudt uneŋ hite gog po hi. Yeŋbe Adoniniŋ. Yeŋ beleŋ po gab naŋkiŋya megeŋya irde det kuruŋ gayen yiryiŋ. Irde neŋbe yeŋ ge teŋ megen gar hite. Irde Doyaŋ Al Kuruŋ wor uŋkureŋ po hi. Yeŋbe Yesu Kristu. Yesu Kristube Al Kuruŋ beleŋ inke naŋkiŋya megeŋya det kuruŋ gayen yiryiŋ. Neŋ wor yeŋ beleŋ forok diryij.

⁷Goyenbe mere fudinde gayen al budambe keŋkela bebak ma teŋ han̄. Ningeb deŋ han̄ bana goŋ al kurabe hakot Yesu niŋ ma nurde hinhang.

uŋgura doloŋ ird ird mata teŋ hinhan geb, gayenter Yesu nurd unej heŋya wor uŋgura galak yirtiŋ goyen nenebe, “Neŋbe uŋgura galak yirtiŋ biŋge goyen gago nene hite,” yeŋ nurde biŋde kandukŋeŋ nurde haŋyen. Mel gobe biŋde wukkek wor po moŋ geb, “Biŋge ga nihit garebe Al Kuruj diliŋde wukkek ma hihit,” yeŋ nurde haŋ. ⁸Gega biŋge nen nen mata gore kura neŋ gayen Al Kuruŋya awalik heŋ hejniniŋ goyen dahan kura ma iryen. Niŋgeb uŋgura galak yirtiŋ biŋge netek ma go ma netek gore kura Al Kuruj diliŋde dahan wet kura ma diryen.

⁹Goyenpoga moŋgo mata kura Al Kuruj diliŋde buluŋ moŋ goyen hipirkeŋ nurdeya mata teŋ hinayiŋ gore kadtıŋ kura Al Kuruŋyen mere biŋde tareŋ wor po ma hitiŋ al gote dufaymiŋ goyen buluŋ irke katyeŋkek geb, keŋkela dufay heŋ ga mata teŋ hinayiŋ. ¹⁰Deŋ Al Kuruŋyen mere keŋkela bebak titiŋ marbe igiŋ kuŋ uŋgura doloŋ ird ird gasuŋde heŋ dula teŋ kuŋ hinayiŋ. Gega deŋ beleŋ gwaha teŋ hike deŋ haŋ bana goŋ niŋ kadtıŋ kura biŋ wukkek wor po moŋ gore deneŋbe, “Neŋ wor igiŋ daw gwaha titek,” usi teŋbe biŋge go nene gab mata buluŋ tihit yeŋ kandukŋeŋ nurdebat katnayiŋ. ¹¹Irkeb deŋbe kadtıŋde dufaymiŋ tareŋ wor po moŋ goyen buluŋ ird ird mar henayiŋ. Yeŋ ge teŋ Yesu Kristu kamyiŋ gega, deŋ beleŋ buluŋ yirnayiŋ. ¹²Deŋ beleŋ gwaha mat kadtıŋ goyen buluŋ yirde mata buluŋ teŋ hinayiŋ, irde biŋ wukkek wor po moŋ goyen haga irde hinayiŋ gobe yeŋ hitte po moŋ, Yesu Kristu hitte wor mata buluŋ teŋ hinayiŋ. ¹³Niŋgeb nebe dapŋa kura nemeke gore kadne dufaymiŋ buluŋ irke mata buluŋde katyeŋ kenem dapŋa go sopte ma po neweŋ. Gogab kadne go mata buluŋde ma katyeŋ.

Ne Pol wor Yesuyen mere basaŋ al aposel

9 ¹Be, deŋ beleŋ ne niŋ yeŋ, “Dufaymiŋde epte ma det kura iryen,” yeŋ nurd nuneŋ haŋ? Irde ne gayen Yesuyen mere basaŋ al aposel moŋ yeŋ haŋ? Irde Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ Yesu Kristube ma kinyiŋ yeŋ nurde haŋ? Goyenpoga Doyaŋ Al Kuruŋyen saŋiŋde meteŋ timiriŋ gote igineŋbe deŋ gogo moŋ? Goyenbe daniŋ gwaha yeŋ haŋ? ²Be, deŋ haŋ bana goyen al kura beleŋ, “Polbe aposel moŋ,” yeŋ haŋ. Irde al hoyan(beleŋbe, “Polbe neŋ ge ma aposel hiriŋ,” yeŋ haŋ. Nebe meremiŋ goke ma nureŋ gega, deŋ ge teŋ aposel himiriŋ geb, deŋbe epte ma gwaha ninnayiŋ. Al hoyan(beleŋ deŋ deneŋbe, “Fudinde, Polbe Doyaŋ Al Kuruj beleŋ aposel iryiŋ,” yeŋ nurd nuneŋ hinayiŋ.

³Be, deŋ haŋ bana goyen al kura beleŋ gwaha mat tagal nuneŋ haŋ geb, goyen wol heŋ momoŋ direŋ tihiŋ geb. ⁴Be, neŋ aposel beleŋ meteŋ teŋ hiteke goke Yesuyen alya bereya beleŋ biŋgeya feya dunke netek gobe buluŋ? ⁵Yesuyen mere basaŋ mar hoyanya Doyaŋ Al Kuruj Yesu kuliŋ weŋyabe Pitaya^e wor berem yagoya irde tumiaŋ meteŋ teŋ kuŋ haŋyen.

^e 9:5 Denjem hoyanya Sifas.

Munaŋ neŋbe berniniŋ yago dufaymiŋ Yesu niŋ tareŋ irtiŋ goya meteŋ teŋ kuj hitekbe buluŋ yeŋ nurde haŋ? ⁶ Irde aposel hoyan po paka yirde hanjen gega, Banabasya neya niŋ yeŋbe, “Yinjen ga tareŋminde biŋge neneb meteŋ teŋ hiriryeŋ,” yeŋ nurde haŋ?

⁷Be, fulenja mar fulenjare kuj heŋyabe ganuŋ kura yinjenje horare biŋge damu teŋ nene hanjen? Irde al ganuŋ kura wain harke igineŋ hekeb kura ma nen hiyen? Irde al ganuŋ kura sipsipmiŋ doyan yirde hiyen gega, sipsip gote mamu kura ma gilyan heŋ nene hiyen? Epte ma gwaha tiyyen. ⁸Mere teŋ hime gabe alyen dufayde po ma mere teŋ hime. Moseyen sabare wor mere gwahade po hi. ⁹Be, Moseyen sabarebe, “Al kura wit meteŋmiŋ sak yeke meteŋde niŋ dapja bulmakawmiŋ gore, ‘Faraŋ nuri,’ yeŋ meteŋmiŋde tukunya ga, ‘Witne niyyenkek,’ yeŋ mohon mala ma tiyyen,” yitiŋ hi.

Mere gobe Al Kuruj beleŋ bulmakaw niŋ po nurdeb gogo yiriŋ? ¹⁰Mere gwahade tiyyiŋ gobe fudinde wor po neŋ gake nurdeb mere gogo tiyyiŋ yeŋ ma nurde haŋ? Mere gobe neŋ gake yiriŋ. Megeŋ waru uryeŋ al goya wit sikkeŋ kok yiryeŋ al goya tumjaŋde meteŋ tiyiryeŋ gote murungem kura muŋ yawaryen yeŋ nurdeya meteŋ tiyiryeŋ geb, Al Kuruŋyen mere gobe neŋ al gake yiriŋ. ¹¹Ninjeb neŋ beleŋ Holi Spirityen det igoŋ goyen bitiŋ bana tur yirtiriŋ geb, meteŋniniŋ gote murungem biŋge niŋ gusunjaŋ dirtek gobe kanduk kuruj wor po yeŋ nurnayiŋ? ¹²Al hoyan beleŋ deŋ ge teŋ meteŋ dirŋeŋ muŋ po titiŋ goke faraj durnaŋ yeŋ igoŋ gusunjaŋ dirtek kenem neŋ manaj deŋ ge teŋ meteŋ kuruj wor po titiŋ goyen gote murungem niŋ igoŋ gusunjaŋ dirtek.

Goyenbe neŋbe faraj durnaŋ yeŋ gusunjaŋ ma dirde hinhet. Gwaha titŋeŋbe mongo faraj durd durd gore Yesu Kristu niŋ yitiŋ mere igoŋ go deŋ bana kuruj heŋ heŋ beleŋ pet tiyyen yeŋ nurdeb det kuraj nurde hinhet gega, gusunjaŋ ma dirde goke ma nurdeya meteŋ teŋ hinhet. ¹³Be, deŋbe Al Kuruŋyen ya balem bana meteŋ teŋ hanjen marbe bana goŋ niŋ biŋge yade nene hanjen, irde Al Kuruj galak ird ird altare meteŋ teŋ hanj marbe alta hende yirtiŋ biŋge goyen kura yade nene hanjen goyen go ma nurde haŋ? ¹⁴Gwahade goyen po, Doyaŋ Al Kuruj niŋ yitiŋ mere igoŋ goke tagalde haŋ marbe mere go nurde gama irde haŋ mar beleŋ faraj yurke go hende heŋ meteŋ teŋ hinayiŋ yeŋ Doyaŋ Al Kuruj beleŋ mere saŋiŋ po tiyyiŋ.

¹⁵Nebe Doyaŋ Al Kuruj beleŋ yiriŋ gwahade po igoŋ faraj nurnaŋ dinmewoŋ gega, gwaha ma dineŋ himyen. Irde mere gahade kaŋ dunę hime gabe deŋ beleŋ gwaha mat paka nirde hinayiŋ yeŋ ma kaŋ hime. Nebe deŋ ge teŋ Doyaŋ Al Kuruŋyen meteŋ teŋ heŋya gote murungem niŋ gusunjaŋ ma dirde hinhem geb, goke igoŋ nigeŋ ge turuŋ turuŋ titek hime. Ninjeb faraj nudr nudr niŋ al kura ma po gusunjaŋ ireŋ. Kamde ga daw gwaha tiyen. ¹⁶Be, Yesu niŋ yitiŋ mere igoŋ go tagalde kuj

heṇyabe nigeṇ ge turuṇ turuṇ tej hitek himyen dinhem gega, epte ma nigeṇ ge turuṇ turuṇ titek himyen. Mere igiṇ tagal tagal gobe Al Kuruṇ belej nunyiṇ geb bada hetek moj. Niṇgeb meteṇ tej himyen goke nigeṇ ge epte ma turuṇ turuṇ titek himyen. Munaj mere igiṇ go bada hej tagalde ma himyen manhan Al Kuruṇyen bearar bana himewoŋ! ¹⁷Mere igiṇ goyen tagal tagal nij wilaknej nurde tagaleŋbe gote murunjem teweŋ. Gega meteṇ tej hej gote murunjem ma teweŋ wor Al Kuruṇ belej gwaha tej hayiṇ nintiṇ geb, gago meteṇ go tej hime. Meteṇ gobe gwaha tiyaiṇ nintiṇ geb, bada hetek moj. ¹⁸Be, gwahade kenem meteṇ tej hime gote murunjembe da teweŋ? Meteṇ tej hime gote murunjembe hoyaj moj. Ne belej meteṇ gote murunjem tetek gobe Yesu nij yitiṇ mere igiṇ goyen damum moj duliŋ po alya bereya hitte tagalde himyen gogo po. Fudinde, nebe mere igiṇ go tagalde hime goke tej paka nirnaŋ yinej hitek gega, gwaha ma yinej himyen.

¹⁹Be, nebe dufayner igiṇ nurdeb gwaha tej himyen. Megen nij al kurate dufayde ma tej himyen. Gega daha mat kura al tumjaŋ Yesu hitte yukumewoŋ yej nurdeb nigeṇ al buda kuruṇ gote yufukde hej meteṇ tej himyen. ²⁰Gwahade niṇgeb, Yuda marya hejbe go mar go Yesu hitte yukeṇ yejbe yende mata gama ird ird al yara hej himyen. Yuda mar gobe Moseyen saba gote yufukde hej go po gama irde hajyen. Munaj nigeṇbe go yufukde ma hime geb, gore epte ma dahan wet kura niryeŋ gega, go mar go Yesu hitte yukeṇ yej nurdeb Moseyen saba gote yufukde hime yara tej himyen. ²¹Munaj Yuda mar moj al miŋ hoyaj Moseyen saba ma gama irde haj mar go wor Yesu Kristu hitte yukeṇ yejbe Moseyen saba ma gama irde hitiŋ al yara hej himyen. Nigeṇbe Moseyen saba gote yufukde ma hime. Goyenbe Al Kuruṇyen saba pel irde hime yej ma yej hime. Gwahade yarabe Yesu Kristuyen saba gote yufukde po hime. ²²Irde Yesuyen alya bereya kura Al Kuruṇyen mere hende tareŋ wor po ma huwarde hitiŋ mar go Yesu hitte yukeṇ yejbe go mar goyen yara po hej himyen. Niṇgeb al dahade mar hitte kuŋ meteṇ tej kuŋ heṇyabe go mar goyen yara po hej meteṇ tej himyen. Gogab daha mat wet kura go mar goyen kura Yesu hitte yukumewoŋ yej gogo gwaha tej himyen. ²³Gwaha tej himyen kuruṇ gobe Yesu nij yitiṇ mere igiṇ goke al momoj yire yejbe gwaha tej himyen. Gwaha tej himeke gab al belej mere igiṇ go nurdeb yej wor nej yara hekeb tumjaŋ Al Kuruṇ belej guram yirtek hewoŋ yejbe gogo gwaha tej himyen.

²⁴Be, kup yej yej kari gote matabe nurde haj gogo. Al budam miŋ urde kup yenayiṇ gega, al uŋkureŋ belej po kadom fole yirde kuŋ pasi iryej al gore muŋ po gab gote murunjem tiyyen. Niṇgeb deŋ wor Doyaŋ Al Kuruṇyen meteṇ tej heṇyabe meteṇ gote murunjem goyen tetewoŋ wor po yej nurdeb tareŋ po meteṇ tej hinayiŋ. ²⁵Kup yej yej karire kup yej haj mar ma, kari hoyanje kari tej haj marbe karire kuŋ gote

muruŋgem tiniŋ wor po yeŋ nurdeb yiŋgeŋ saŋiŋ yird yird niŋ uliŋ kutja irde haŋyen. Mel gobe kari gote muruŋgem ulyaŋde ma hitek goke wor gogo kurut wor po yeŋ haŋ. Goyenpoga neŋ beleŋ tareŋ heŋ heŋ niŋ kurut yeŋ hityen gobe Doyaŋ Al Kuruŋyen meteŋ gote muruŋgem hugiŋeŋ hitek go tiniŋ yeŋbe tareŋ heŋ heŋ niŋ kurut yeŋ hityen.

²⁶Niŋgeb mel gore kup yeŋ haŋyen gobe Al Kuruŋ diliŋde miŋ miŋmoŋ gega, ne beleŋ al kup yeŋ haŋ gwahade saŋiŋ po meteŋ teŋ himyen gobe Al Kuruŋ diliŋde miŋ miŋyan. Fuleŋa teŋ teŋ karire kari teŋ haŋyen marbe asogom keŋkela yenerŋya gasa yirde haŋyen gwahade goyen po, ne wor meteŋ gote miŋ keŋkela nurdeya meteŋ teŋ himyen, mali ma meteŋ teŋ himyen. ²⁷Gwaha titjeŋbe meteŋ goyen keŋkela po timewoŋ yeŋ nurdeb megen niŋ dufay buluŋ kura bener forok yeke gore buluŋ nirnak yeŋbe fole irde himyen. Moŋgo Yesu niŋ al hoyaq momoŋ yirdeb gote muruŋgem tetekner, dufay buluŋ gore walde nunnak yeŋbe gogo dufay buluŋ goyen fole irde himyen.

Uŋgura doloŋ ird ird niŋ hayhay yiryiŋ

10 ¹Be, kadne yago, deŋ goyen tareŋ heŋ heŋ ge kurut yeŋ hinayıŋ dinhem goke keŋkela bebak tinaŋ yeŋbe neŋ Yuda marte asininiŋ yago beleŋ mata tiyamiŋ goke momoŋ direŋ tihim. Niŋgeb mel gore mata tiyamiŋ go nurdeb gote saba bitiŋ sir ma yiyyeŋ. Be, bikkeŋ wor po asininiŋ yagobe Isip naŋa tubul teŋ kuniŋ yeŋ kuŋ heŋyabe tumŋaŋ kigariŋkiŋ faykek yokŋa bana heŋ kuŋ hinhan. Irdeb makaj ala kuruŋ goyen kahalte Al Kuruŋ beleŋ pota irke megeŋ fudiŋ forok yekeb goyaŋ mat kuŋ siŋa kurhan forok yamiŋ. ²Mel go tumŋaŋ kigariŋkiŋ faykek yokŋa bana heŋ kuŋ hinhan, irde makaj alayaŋ kwamiŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ baptais yiryiŋ yarabe gogo. Be, Al Kuruŋ beleŋ gwaha yirdeb mel goyen Moseyen alya bereya yirkeb doyaŋ yirde hinhan. ³Be, goyenter Al Kuruŋ beleŋ biŋge yuneŋ hinhan gobe megen niŋ biŋge moŋ. ⁴Irde fe niŋ yirke Al Kuruŋ beleŋ hora kuruŋde mat fe forok irde yunke nene hinhan. Hora kuruŋ gobe Al Kuruŋ hitte mat kateŋbe Israel mar goya tumŋaŋ kuŋ hinhan. Hora gobe Yesu Kristu gote tuŋaŋeŋ. ⁵Al Kuruŋbe mel go igiŋ igiŋ gwahade yirde hinhan gega, al budam wor po mata buluŋ teŋ hike igiŋ ma nurde yuneŋ hinhan. Niŋgeb mata buluŋ teŋ hinhan mar go sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ kuŋ heŋya kamamij.

⁶Be, mata buluŋmiŋ gote muruŋgem teŋ kamamij gobe neŋ gayen baraŋmiŋ goyen nurdeb kafura heŋ mel gore teŋ hinhan gwahade ma teŋbe dufayniniŋ mata buluŋ teŋ teŋ niŋ ma kuŋ hiyeŋ yeŋ gogo Al Kuruŋ beleŋ dikala diryiŋ. ⁷Niŋgeb deŋbe mel goyen kuramij beleŋ megen niŋ det toneŋ yirde doloŋ yirde hinhan gwaha ma teŋ hinayıŋ. Mel gore mata buluŋ teŋ hinhan goke Al Kuruŋyen asaŋde gahade katij. “Mel gobe det toneŋ diliŋ mar keperde dula teŋ kukuwa fe nen nen

mata teŋ hinhan. Irde huwardebe Al Kuruŋ niŋ ma nurd untıŋ marte mata teŋ hinhan," yitiŋ hi. ⁸Be, mel goyen kuramiŋbe leplep mata teŋbe naŋkahal uŋkurejde po 23,000 alya bereya goyen kamamıŋ. Ningeb neŋbe go mar gore tiyamıŋ gwahade ma teŋ hitek. ⁹Be, Israel mar goyen kurabe Doyaŋ Al Kuruŋ tuŋaŋ urde beararmıŋ bana heŋ kunere duwi beleŋ yisike kamamıŋ. Ningeb neŋbe mel gore tiyamıŋ gwahade Doyaŋ Al Kuruŋ tuŋaŋ ma urtek. ¹⁰Irde heŋ heŋtiŋ goke Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ igiŋ ma nurde ŋagak ma yeŋ hinayiŋ. Hakot Israel mar kura gwaha tikeb Al Kurunyen miyon, al gasa yird yird meteŋ teŋ hiyen gore gasa yirke kamamıŋ.

¹¹Be, hakot Israel mar hitte mata gwahade forok yitiŋ gobe gayenter neŋ beleŋ baraŋ go nurdeb bebak teŋ teŋ ge gogo forok yitiŋ. Irde baraŋ go asanđde katiŋ gobe nalu funaŋ beleŋ hite mar gayen baraŋ go kapyanŋ heŋbe mata buluŋ ma teŋ hinayiŋ yeŋ hayhay dird dird niŋ Al Kurunyen asanđde katiŋ. ¹²Ningeb deŋ haŋ bana al kura beleŋ, "Nebe tareŋ hime geb, kanduk kura wayyeŋ goyen epte fole irde heŋ," yeŋ hi al gobe keŋkela heŋ ga hiyen. Mongo katyeŋ geb. ¹³Alya bereya mata buluŋde yukutek kanduk deŋ hitte forok yeŋ hanjen gobe al hoyaq hitte wor forok yeŋ hanjen goyen po forok yeŋ duneŋ hanjen. Goyenpoga Al Kuruŋbe yiriŋ gwahade po mata teŋ hiyen geb, deŋ beleŋ epte ma fole irtek kandukbe epte ma deŋ hitte yubul tike forok yeŋ hinayiŋ. Munaj kanduk kura deŋ hitte forok yekeb kanduk go fole yirtek belŋeŋ manaj kerd dunyen. Gogab deŋ goyen kanduk bana goŋ hinayiŋ gega, kanduk goyen igiŋ fole yirte saŋiŋ po huwarde hinayiŋ.

Epte ma tumjaŋde Al Kuruŋya unŋuraya gama yirtek

¹⁴Be, kadne yago, megen niŋ det yade det toneŋ yirde doloŋ ird ird mata gob tubul po tinayiŋ. ¹⁵Deŋ goyen dufaytiŋ wukkek yeŋ nurdeb gago mere dirde hime. Ningeb dindiken gabe mere direŋ tihim gayen igiŋ ma buluŋ goyen keneŋ bebak tinayiŋ. ¹⁶Be, neŋbe Yesu Kristu beleŋ neŋ ge teŋ darim wok irde kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ niŋ gabu irde wain fimiŋ teŋbe Al Kuruŋ igiŋ nurde uneŋbe nene hityen. Gwaha teŋ hite gobe Yesu Kristu kamkeya darim wok yitiŋ goyen neŋ tumjaŋ gale heŋ nene hite yara geb, gore dawaŋ gabu dirkeb al miŋ uŋkureŋ heŋ hityen gogo. Irde neŋ ge teŋ Yesu Kristu kamyiŋ goke dufay heŋ beret ubala teŋ gale heŋ nene hityen gobe Yesu Kristu kamkeya gasoŋ erek yitiŋ goyen neŋ tumjaŋ gale heŋ nene hite yara geb, gore dawaŋ gabu dirkeb al miŋ uŋkureŋ heŋ hityen gogo. ¹⁷Ningeb neŋbe al miŋ hoyaq hoyaq gega, beretbe hoyaq hoyaq moŋ, uŋkureŋ po nene hityen geb, Yesuya awalik heŋbe al miŋ uŋkureŋ po hitiŋ hite.

¹⁸Be, Israel mar bikkeŋ mata teŋ hinhan goyen goke nurnayiŋ. Dapŋa gasa yirde Al Kuruŋ niŋ galak irtiŋ goyen nene hinhan marbe Al

Kuruŋya gabu irde uŋkureŋ hitiŋ hinhan. ¹⁹Niŋgeb biŋge det toneŋ yirtiŋ goyen galak yirtiŋ gobe det kuruŋ geb gogo dineŋ hi yeŋ nurde haŋ? Irde al beleŋ det toneŋ yirtiŋ goyen doloŋ yirde haŋyen gobe det kuruŋ wor pobe gogo yeŋ nurde haŋ? ²⁰Moŋ! Al Kuruŋ niŋ ma nurde haŋ mar beleŋ megen niŋ det toneŋ yirde galak yirde haŋyen biŋge gobe uŋgura galak yirde haŋyen, Al Kuruŋ ma galak irde haŋyen. Niŋgeb deŋbe uŋguraya awalikde ma hiwoŋ yeŋ nurde hime. ²¹Deŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ ge wain fimiŋ nene haŋyen. Niŋgeb deŋ go mar gore po uŋgura niŋ nurde doloŋ yird yird gasunđe kuŋ gor niŋ wain ma nenayiŋ. Deŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ ge biŋge nene haŋyen. Niŋgeb deŋ go mar gore po kuŋ uŋgura doloŋ yird yird gasunđe niŋ biŋge goyen ma nenayiŋ. ²²Neŋbe Doyaŋ Al Kuruŋ beleŋ biŋ ar wor po yiwi yeŋ kuŋ uŋgura galak yirtiŋ biŋge netek? Nende tareŋbe Doyaŋ Al Kuruŋyen tareŋfolekb, epte ma buluŋ diryeŋ yeŋ nurde gwaha teŋ hitek? Epte moŋ.

Al Kuruŋ turuŋ irde hitek

²³Be, deŋ haŋ bana al kura beleŋ, “Neŋbe mata kura tiniŋ yeŋbe igoŋ ala titek,” yeŋ haŋyen. Gega mata go tinaiŋ gore hugiŋeŋ igoŋ dirnaiŋ yeŋ ma nurde hinayiŋ. Niŋgeb nebe mata kura tiye yeŋbe igoŋ ala tiyeŋ gega, mata gore epte ma nanarde boŋ yiyyen. ²⁴Gwahade niŋgeb det kura dindiken igoŋ dird dird goke ma naŋkeneŋ hinayiŋ. Gwaha titŋeŋbe det kura kadtiŋ igoŋ yirtek goke naŋkeneŋ hinayiŋ.

²⁵Niŋgeb maketde kuŋ igoŋ dapŋa damu teŋ nene hinayiŋ. Goyenbe mata buluŋ tihit yeŋ nurtek dufay ma forok yeŋ yeŋ ge teŋbe, “Biŋge gabe uŋgura galak yirtiŋ we?” yeŋ gusuŋaŋ ma yirde mali po damu teŋ nene hinayiŋ. ²⁶Megenya det kuruŋ megen haŋ tumŋaŋ goyenbe Doyaŋ Al Kuruŋyen ala po geb, gogo igoŋ ala nene hinayiŋ. ²⁷Niŋgeb al kura Yesu niŋ ma nurtiŋ gore dula teŋ teŋ niŋ hoy dirke kuniŋ yeŋ nurdeb kuŋ yeŋya biŋge nenayiŋ. Gega mata buluŋ tihit yeŋ bitiŋde kandukŋeŋ nurtek dufay ma forok yeŋ yeŋ ge teŋbe, “Biŋge gabe uŋgura galak yirtiŋ?” yeŋ gusuŋaŋ ma yirnayiŋ. ²⁸Munaŋ al kura beleŋ, “Biŋge gabe uŋgura galak irtiŋ,” dinkeb ma nenayiŋ. Gogab al kura gwaha dinyeŋ al gote dufay buluŋ ma irnayiŋ, irde mata buluŋ tihit dufay wor forok ma yiyyeŋ. ²⁹Mata buluŋ tihit dufay biŋde mat forok yeŋ yeŋ ge yeŋ hime gobe dende niŋ ma yeŋ hime, al hoyanđe niŋ goke yeŋ hime.

Be, goyenbe al kurabe gaha yeŋ haŋyen: “Neŋbe bininiŋde mat wukkeŋ wor po nurdeya mata kura igoŋ ala titek. Gega daniŋ al hoyanđe beleŋ denenŋbe mata buluŋ tahŋ yeŋ dennak yeŋ kama heŋbe gwaha ma tiniŋ? ³⁰Neŋbe biŋge kura goke Al Kuruŋ igoŋ nurde uneŋ gab nene hitek gega, daniŋ al hoyanđe beleŋ biŋge netek goke ulniniŋde merem yaŋ dirnayiŋ? Goke igoŋ ma nurde hitek,” yeŋ haŋyen.

³¹Ninjeb mere gwahade gokeb gaha dinej: biŋge ma fe yara kura niniŋ yeŋbe Al Kuruj dejen turjuŋ yaŋ hiyyeŋ mat nene hinayiŋ. Ninjeb mata kura tiniŋ yeŋ nurde hinayiŋ goyenter wor Al Kuruj dejen turjuŋ yaŋ hiyyeŋ mat po mata teŋ hinayiŋ. ³²Mata teŋ hike Yuda mar al kura ma Grik mar al kura ma Yesuyen alya bereya bana go niŋ al kura beleŋ deneŋbe dufaymiŋ buluŋ heke mata buluŋ tinak geb, matabe nurdeya ga teŋ hinayiŋ. ³³Ne wor meten teŋ kuŋ himyen kuruj gobe al tumŋaj matane keneŋ amajeŋ nurnayiŋ mat mata teŋ himyen. Gwaha teŋ himyen gobe nigeŋ igit heŋ heŋ niŋ ma gwaha teŋ himyen. Al hoyaj budam igit heŋ heŋ niŋ gwaha teŋ himyen. Gogab yeŋ goyen Al Kuruj beleŋ yumulgaj tiyyeŋ yeŋbe gwaha teŋ himyen.

11 ¹Ninjeb ne beleŋ Yesu Kristuyen mata po gama irde himyen gwahade goyen po, deŋ wor ne mata teŋ himyen gayen gama irde hinayiŋ.

Bere tonaj aw yurd yurd mata

²Be, deŋbe haŋyen kuruj goyen hugijeŋ ne niŋ bitiŋ sir ma yeŋ hi. Irde neŋ Yesuyen alya bereya beleŋ teŋ hityen mata goyen momoŋ dirmiriŋ goyen gama po irde haŋ. Ninjeb goke turuj dirde hime.

³Goyenbe saba kura deŋ beleŋ keŋkela nurwoŋ yeŋ nurde hime. Saba gobe gahade: al tumŋaj gote doyaŋ albe Yesu Kristu, irde berer doyaŋ marbe uŋ yago. Yesu Kristuyen doyaŋ albe Al Kuruj. ⁴Ninjeb deŋ haŋ bana goyen al kura beleŋ Yesuyen alya bereya gabu irde hinayinde gor heŋ bere beleŋ teŋ haŋyen yara amil teŋ tonaj aw urde Al Kuruj mere iryeŋ irde kurabe Al Kuruŋyen mere basaŋ al porofet yara mere tiyyeŋbe al goreb Doyaŋ Almiaŋ Yesu Kristu dejen buluŋ iryeŋ. ⁵Irde deŋ haŋ bana goyen bere kura beleŋ Yesuyen alya bereya gabu irde hinayinde gor al beleŋ mata teŋ haŋyen yara amil teŋ tonaj aw ma urde Al Kuruj mere iryeŋ irde kurabe porofet yara mere tiyyeŋbe bere goreb doyaŋ almiaŋ uŋ goyen dejen buluŋ iryeŋ. Bere go tonaj aw ma uryeŋ gobe tonaj walde kara tiyyeŋ go gwahade yara geb, memyak wor po. ⁶Ninjeb bere kura Al Kuruj doloŋ irniŋ yeŋ gabu irnayinde tonaj aw ma urde kuyen gobe bere gote tonaj yuwaljeŋ walde kara tiyyeŋ. Munaŋ tonaj gwaha iryeŋ gobe memyak yeŋ nurdeb bere gobe tonaj aw urde kuyen. ⁷Goyenbe albe Al Kuruj beleŋ yiŋgeŋ yara iryiŋ, irde sanjiŋmiŋ turjuŋ yaŋ goyen al hitte mat kawan heŋ hi, irde bere hitte matbe alyen tareŋmiŋ turjuŋ yaŋ goyen kawan heŋ hi geb albe tonaj ma aw uryeŋ. ⁸Fudinde, haŋkapya wor po albe bere hitte mat ma forok yiriŋ, berebe al hitte mat forok yiriŋ. ⁹Albe Al Kuruj beleŋ bere niŋ teŋ ma iryiŋ. Al niŋ teŋ bere gogo iryiŋ. ¹⁰Ninjeb berebe amil beleŋ tonaj aw urtiŋde hiyeŋ. Gwaha teŋ hiyeŋbe bere go al kurat yufukde hi yeŋ kennayiŋ. Al Kuruŋyen miyon wor gwahade kennayiŋ. ¹¹Goyenpoga mere dirhem gabe berebe det

dirjəej, munaŋ albe det kuruŋ yeŋ ma dinhem. Neŋ Doyaŋ Al Kuruŋ nurd untij mar bana alya bereyabe tuŋjande po. Niŋgeb berebe al ma hike yeŋ uŋkureŋ po epte ma hiyen, al wor bere ma hike yeŋ uŋkureŋ po epte ma hiyen.¹² Berebe al hitte mat forok iryiŋ gwahade goyen po, al wor bere hitte mat forok yeŋ haŋyen. Gega alya bereya tumjaŋ gobe Al Kuruŋ beleŋ po yiryiŋ.

¹³ Niŋgeb Al Kuruŋ doloŋ irniŋ yeŋ gabu irde hinayiŋde gor bere kura tonaj aw ma urdeya Al Kuruŋ mere iryen gobe igiŋ ma buluŋ goyen dindikeŋ gab keŋkela dufay heŋbe yenayiŋ.¹⁴ Det Al Kuruŋ beleŋ yiryiŋ kuruŋ gayen gate matare wor al kura tonaj yuwaljeŋ sobam heŋ bereyen tonaj yara hiyyerbe gobe igiŋ moŋ, memyak yeŋ nurde hite.¹⁵ Gega bere tonaj yuwaljeŋ sobam hiyyerbe igiŋ hoyan yeŋ nurde hite. Tonaj yuwaljeŋ sobam gobe bere gote tonaj aw yurd yurd niŋ Al Kuruŋ beleŋ iryiŋ.¹⁶ Al ma bere kura mere tihim gake igiŋ ma nurdeb neya kadom mohonje titek wet yeŋ nurnayiŋ. Goyenpoga neŋ banabe mata gwahade gobe hubu wor po. Yesuyen alya bereya Al Kurunyen dirjəej weŋbe mata gwahade goyen ma teŋ haŋyen.

**Yesu kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ niŋ dula
teŋ teŋ mata keŋkela teŋ hinayiŋ**

¹⁷ Be, deŋbe Yesu kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ niŋ gabu irde dula teŋ haŋyende gorbe dindikeŋ buluŋ hetek mata teŋ haŋyen. Munaŋ igiŋ heŋ heŋ matabe kura ma teŋ haŋyen, hubu wor po. Niŋgeb goke turuŋ ma dirde hime, irde gago saba direŋ tihim.¹⁸ Meheŋde mere direŋ tihimbe gahade: deŋbe Yesuyen alya bereya gega, gabu irde haŋyen bana goŋbe mata kura kukuwam mat tike gore bipti forok irde hi yeke nurde himyen. Mere gobe tumjaŋ usi yeŋ ma nurde hime.¹⁹ Fudinde, ganuŋbe Al Kuruŋ diliŋde huwak hi, irde ganuŋbe gwahade moŋ goyen kawan heŋ heŋ ge teŋ deŋ haŋ bana goŋ dufaytiŋ muŋ kura hoyan hoyan hinayiŋ goyen epte ma teŋ siŋa irtek yeŋ nurde hime.²⁰⁻²¹ Goyenpoga deŋ bana goŋ bipti forok yitiŋ goke dineŋ hime gabe deŋ gabu irde Doyaŋ Al Kuruŋ kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ ge biŋge nene haŋ goyenter kadtiŋ ge ma doyaŋ heŋbe dindikeŋ ge po nurde dula teŋ haŋ geb, gago dineŋ hime. Gwaha teŋ hikeb kurabe biŋge kamde hikeb kurabe wain kuruŋ nene kukuwa hen haŋ. Niŋgeb deŋbe, “Doyaŋ Al Kuruŋ kamyiŋ goke dufay heŋ heŋ ge biŋge nene hite,” yeŋ nurdeya biŋge nene haŋ gega, gwahade moŋ yeŋ nud duneŋ hime.²² Goyenbe deŋ goyen biŋgeya feya nen nen yatiŋ miŋmoŋ geb, gogo gabure gor po waŋ gab gwaha teŋ haŋyen? Gwahade moŋ kenem Al Kurunyen dirjəej weŋ Yesuyen alya bereyabe det dirjəej yeŋ nurde mali mali yirde haŋ? Irde bana goŋ niŋ alya bereya kura horam moŋ mar goyen gwaha yirteke yiŋgeŋ bunijeŋ yirde memyak henaŋ mat mata teŋ haŋ? Niŋgeb matatiŋ goke daha dineŋ? Matatiŋ goke turuŋ direŋ? Epte moŋ!

²³ Be, hakot dula mata goke Doyaŋ Al Kuruŋ belej ninke ne wor momoŋ dirmiriŋ. Mere gobe gahade: Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu goyen Yudas belej asogom haniŋde kereŋ tiyyiŋ wawuŋ goya goyenbe Yesu belen beret kura tiriŋ. ²⁴ Irdeb beret goke Al Kuruŋ turuŋ irde ubala teŋbe, “Beret dunhem gahade gayen po, nebe deŋ ge teŋ kameŋ. Niŋgeb goke teŋbe beret gabe gasoŋne geb, beret ga teŋ nenaŋ. Irde kame deŋ wor ne niŋ bitiŋ bak yeŋ yeŋ ge teŋ mata gahade ga po teŋ hinayiŋ,” yiriŋ. ²⁵ Irde beret go neneb wain fimiŋ teŋbe beret teŋ yiriŋ gwahade po, “Al Kuruŋ belej mata buluŋtiŋ halde halde niŋ teŋ biŋa gergej tiyyiŋ goke darine wok yiyyeŋ. Niŋgeb goyen goke wain gago dunhem geb, teŋ nenaŋ. Irde kame deŋ wor ne niŋ bitiŋ bak yeŋ yeŋ ge teŋ mata gahade ga po teŋ hinayiŋ,” yiriŋ. ²⁶ Niŋgeb gabu irde dula gwahade teŋ wain nen nenaŋ mata tiniŋ yeŋbe gwaha mat Doyaŋ Al Kuruŋ belej alya bereyat mata buluŋmiŋ ge teŋ kamyiŋ goke al hoyəŋ momoŋ yirde hinayiŋ. Gwaha tike kuŋ kuŋbe kame Doyaŋ Al Kuruŋ wayyeŋ.

²⁷ Niŋgeb al kura Doyaŋ Al Kuruŋyen biŋgeya wainya nene heŋya Doyaŋ Al Kuruŋyen alya bereya belej dufay heŋ mata teŋ haŋyen mat ma nurdeya niyyeŋ al gobe Yesu belej uliŋ misiŋ kateŋ darim wok irde kamyiŋ goyen kari kari iryen geb, Al Kuruŋ belej goke mata buluŋ miŋyaŋ yeŋ kinyeŋ. ²⁸ Niŋgeb al kura Doyaŋ Al Kuruŋyen biŋgeya wainya neweŋ yeŋ nuryeŋ al gobe yiŋgende mataya dufayya keŋkela yeneŋ gab niyyeŋ. ²⁹ Munaŋ al kura gwaha ma teŋ biŋgeya wainya gobe Doyaŋ Al Kuruŋ kamyiŋ gote tuŋaŋeŋ yeŋ ma nurde ga mali niyyeŋ al gobe gote muruŋgem buluŋ wor po tiyyeŋ. ³⁰ Gwahade geb, deŋ haŋ bana goŋbe al kura marbe yulkek haŋ, kurabe garbam miŋyan, irde kuratiŋbe kamaŋ gogo. ³¹ Gega neŋbe dahade hite yeŋ nindikeŋ keŋkela dufay heŋ mataniniŋ sope irde hitekbe mata buluŋ gote muruŋgem buluŋ ma tetek. ³² Gega kurarebe Doyaŋ Al Kuruŋ belej mataniniŋ goke kanduk duneŋ hiyen. Gwaha teŋ hiyen gobe megen heŋya mataniniŋ huwak heŋ hikib kame nalu funaŋde mata buluŋ marya tumŋaŋ hugiŋeŋ Al Kuruŋyen bearar bana hinak yeŋbe gogo gayenter kanduk duneŋ hiyen.

³³ Niŋgeb, kadne yago, Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ dufay heŋ heŋ ge gabu irde dula tiniŋ yeŋbe kadom doyaŋ gird teŋ hinayiŋ. ³⁴ Al kura biŋge irkeb yamiŋde dula teŋ gabe Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ dufay heŋ heŋ dula gabure wayyeŋ. Gogab deŋ gabu irde hinayiŋ bana goŋ mata buluŋ Al Kuruŋ belej goke muruŋgem buluŋ duntek goyen ma forok yiyyeŋ. Be, Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ dufay heŋ heŋ ge dula teŋ teŋ mata niŋ dinhem. Mata goke mere ma dirhem kura haŋ gobe kame deŋ hitte kuŋ gab momoŋ direŋ.

Holi Spirityen saŋiŋde mata forok yeŋ yeŋ

12 ¹ Be, kadne yago, Holi Spirityen tareŋde mata forok yeŋ yeŋ goke momoŋ direŋ tihim. Holi Spirityen tareŋde mata forok yeŋ yeŋ

goke bebak ma titiŋde po hinak yen igiŋ ma nurde hime geb, keŋkela bebak tinaiŋ. ²Be, deŋbe hakot Yesu ma nurde uneŋ hinhan yabe megen niŋ det toneŋ al beleŋ po yirtiŋ biŋfut miŋmoŋ gote yufukde heŋ hugiŋeŋ doloŋ yirde hinhan gobe nurde haŋ gogo. ³Niŋgeb ga keŋkela nurnaŋ ko. Al kura Holi Spirit miŋyaŋ beleŋ epte ma, “Yesube Al Kuruŋ beleŋ karan urwoŋ,” yiyyeŋ. Irde al kura Holi Spirit miŋmoŋbe epte ma, “Yesube Doyaŋ Al Kuruŋ,” yiyyeŋ. Holi Spirit miŋyaŋ al beleŋ po gab epte gwaha yiyyeŋ.

⁴Be, Holi Spirityen sanjiŋde mata forok yen yen gobe budam kurayen kurayen haŋ gega, mata gote miŋ albe Holi Spirit, yen uŋkureŋ po.

⁵Doyaŋ Al Kuruŋyen meteŋbe budam haŋ gega, meteŋ gote miŋ albe Doyaŋ Al Kuruŋ, yen uŋkureŋ po. ⁶Irde meteŋ teŋ teŋ tareŋ wor kurayen kurayen haŋ gega, meteŋ titek tareŋ gote miŋ albe Al Kuruŋ, yen uŋkureŋ po. Yen beleŋ po gab neŋ tumiŋaŋ meteŋmiŋ kuruŋ goyen igiŋ teŋ hitek sanjiŋ goyen duneŋ hiyen.

⁷Be, neŋ duŋkureŋ duŋkureŋ hitte Al Kuruŋ beleŋ Holi Spirityen tareŋ kawan forok irde hi gobe neŋ tumiŋaŋ tareŋ dird dird niŋ gogo forok irde hiyen. ⁸Al kurabe Al Kuruŋ beleŋ Holi Spirit hitte mat dufay wukkek yuneŋ hiyen. Munaj al hoyaj kurabe Holi Spirit uŋkureŋ goyen hitte mat po Al Kuruŋyen dufay banare niŋ goyen yuneŋ hiyen. ⁹Irde al kurabe Holi Spirit uŋkureŋ goyen hitte mat po Yesu niŋ hekkeŋ wor po nurtek sanjiŋ go yuneŋ hiyen. Irde al hoyaj kurabe Holi Spirit goyen hitte mat po al garbam miŋyaŋ sope yird yird tareŋ yuneŋ hiyen. ¹⁰Irde al kurabe mata tiŋeŋ toniŋeŋ yaŋ wor po forok yird yird tareŋ yuneŋ, al hoyaj kurabe Doyaŋ Al Kuruŋyen mere basaŋ heŋ heŋ mar yirde hiyen. Munaj al kurabe mataya mereya kura keneŋbe gobe Holi Spirit hitte mat watiaŋ ma uŋgura hitte mat watiaŋ goyen bebak teŋ teŋ sanjiŋ yuneŋ hiyen, irde al hoyaj kurabe naŋa hoyajde niŋ mere kurayen kurayen yiŋgeŋbe go ma nuriŋ mere teŋ teŋ tareŋ yuneŋ hiyen. Munaj kurabe mere hoyaj mat yekeb mere gote miŋ tagal tagal tareŋ yuneŋ hiyen. ¹¹Mata gwahade forok yen haŋyen kuruŋ gobe Holi Spirit, yen uŋkureŋ gote meteŋ. Holi Spirit hoyaj gam moŋ. Yen beleŋ sanjiŋmiŋ kurayen kurayen goyen dufaymiŋ po gama irde neŋ gayen nende gigen forok yird dunenŋ hiyen.

Neŋbe hoyaj hoyaj gega, Holi Spiritbe uŋkureŋ

¹²Be, al uliŋ pigiŋbe uŋkureŋ gega, haniŋ, kahaŋ, kirmiŋ, muruŋ gwahade yaj haŋ. Irde haniŋ, kahaŋ, kirmiŋ, muruŋ gwahade haŋ gore gab al uliŋ pigiŋ uŋkureŋ forok irde hi. Niŋgeb Yesu Kristu wor gwahade yara geb, neŋbe yende kahaŋ, haniŋ, kirmiŋ, muruŋ gwahade hite. ¹³Neŋbe al miŋ hoyaj hoyaj. Kurabe Yuda mar, kurabe Grik mar. Irde kurabe al yufukde heŋ murunjem moŋ meteŋ teŋ haŋ mar, kurabe dufaymiŋde kuŋ haŋ mar. Goyenbe neŋ tumiŋaŋ Holi Spiritde baptais

dirke Yesu Kristuyen uliŋ pigiŋ yara hitiŋ. Irde Holi Spirit, yeŋ uŋkureŋ gore po neŋ duŋkureŋ duŋkureŋ bana hi. Holi Spirit hoyaq gam moŋ.

¹⁴ Al uliŋ pigiŋbe det uŋkureŋ beleŋ po ma irtiŋ hi. Kahaŋ, haniŋ, kirmiŋ, muruŋ gwahade gore irke gab al uliŋ pigiŋ uŋkureŋ hitiŋ. ¹⁵ Goyenbe al kurat kahaŋ beleŋ, “Nebe al gate haniŋ moŋ geb, al gate uliŋ moŋ,” yiyyeŋbe kahaŋ gob al gote uliŋ pigiŋde ma hiyeŋ? Moŋ, epte moŋ. Yeŋbe al gote kahaŋ geb, uliŋde po hiyeŋ. ¹⁶ Gwahade goyen po al kurat kirmiŋ beleŋ, “Nebe al gate diliŋ moŋ geb, al gate uliŋ moŋ,” yiyyeŋbe kirmiŋ gobe al gote uliŋ pigiŋde ma hiyeŋ? Moŋ, epte moŋ. Yeŋbe al gote kirmiŋ geb, uliŋde po hiyeŋ. ¹⁷ Niŋgeb ulniniŋ gayen dilniniŋ ala po manhan daha mat mere nurde hitewoŋ? Irde ulniniŋbe kirmiŋniniŋ ala po manhan daha mat det hamij nurde hitewoŋ? Gobe kukuwampeŋ wor po. ¹⁸ Goyenbe Al Kuruj beleŋ dufaymiŋ gama irde al ire yeŋbe kahaŋya haniŋya yirde kirmiŋya diliŋya manaŋ yirde al uŋkureŋ iryiŋ. Niŋgeb neŋ wor gwahade po diryiŋ. ¹⁹ Gega det uŋkureŋ beleŋ po al irtiŋ manhan uliŋ pigiŋbe dahade hiwoŋ? ²⁰ Gega gwahade moŋ. Ulniniŋde det hoyaq hoyaq yirde ulniniŋ pigiŋ uŋkureŋ po irtiŋ.

²¹ Niŋgeb al kurate diliŋ beleŋ al gote haniŋ keneŋbe epte ma, “Nebe geysa hitek ma nirde hi,” inyeŋ. Tonaŋ beleŋ kahaŋ keneŋbe epte ma, “Nebe geysa hitek ma nirde hi,” inyeŋ. ²² Gwahade yarabe ulniniŋde det kura yeneŋmiŋbe meteŋ miŋmoŋ yeŋ nurde hitek goyenbe go ma hinayıŋbe ulniniŋbe keŋkela ma meteŋ teŋ hiyyeŋ. ²³ Niŋgeb ulniniŋde det kura yeneŋmiŋbe meteŋ miŋmoŋ yeŋ nurde hityen goyen det kuruŋ yeŋ keŋkela doyaŋ yirde hityen. Irde ulniniŋde det kura yeneŋmiŋbe igoŋ moŋ gega, keŋkela po umja yirde doyaŋ yirde hityen. ²⁴ Goyenbe ulniniŋde det kura yeneŋmiŋ igoŋ gobe umja ma yirtek wor igoŋ. Niŋgeb Al Kurujbe ulniniŋde det kura miŋ miŋmoŋ yirtiŋ yeneŋ haŋyen goyen meteŋ kura yune yeŋbe go wor yade ulniniŋde niŋ det hoyaqya gabu irde uliŋ pigiŋ uŋkureŋ iryiŋ. Al Kurujbe gwaha mat ulniniŋde det kura miŋ miŋmoŋ yeŋ yeneŋ haŋyen goyen turuŋ yirde hiyen. ²⁵ Gogab ulniniŋde det kurate dufayya det hoyaq kurate dufayya hoyaq hoyaq heke kahalte bipti ma forok yiyyeŋ. Irde ulniniŋde det gore kadom ge nurdkakala teŋ hinayıŋ. ²⁶ Niŋgeb ulniniŋ kurhan kura misiŋ katyeŋ gobe ulniniŋ pigiŋ kuruŋ go tumŋaŋ misiŋ nuryeŋ. Gwahade goyen po, ulniniŋ kurhan kura dejen turŋaŋ yaŋ heŋ amaj hekeb ulniniŋ pigiŋ kuruŋ go manaŋ tumŋaŋ amaj hiyyeŋ.

²⁷ Be, gwahade goyen po, deŋbe Yesu Kristuyen uliŋ pigiŋ yara. Deŋ duŋkureŋ duŋkureŋbe Yesuyen kahaŋ, haniŋ, diliŋ, kirmiŋ gwahade yara. ²⁸ Niŋgeb deŋ Yesuyen alya bereya sios haŋ bana gon meheŋdebe Al Kuruj beleŋ Yesuyen mere basaŋ mar aposel basiŋa yirtiŋ haŋ. Irde go yufukdebe Al Kurujyen mere basaŋ mar porofet basiŋa yirdeb Al Kurujyen mere saba mar basiŋa yirtiŋ haŋ. Irde gab mata tiŋeŋ turŋaŋ

yaŋ forok yird yird mar basiŋa yirdeb al garbam miŋyaŋ sope yird yird mar wor basiŋa yirdeb al faraŋ yurd yurd mar basiŋa yirtiŋ haŋ. Irdeb Yesuyen alya bereya doyaŋ yird yird mar basiŋa yirdeb naŋa hoyanje niŋ mere kurayen kurayen go ma nūrtiŋ goyen mere teŋ haŋ mar basiŋa yirtiŋ haŋ. ²⁹Niŋgeb deŋ tumŋaŋbe aposel henayiŋ? Ma, tumŋaŋ porofet henayiŋ? Irde deŋ tumŋaŋ Al Kuruŋyen mere saba mar henayiŋ? Ma, tumŋaŋ mata tiŋeŋ turŋuŋ yaŋ forok yird yird mar henayiŋ? ³⁰Deŋ tumŋaŋ al garbam sope yird yird mar henayiŋ? Ma, tumŋaŋ naŋa hoyanje niŋ mere go ma nūrtiŋ goyen teŋ teŋ mar henayiŋ? Irde deŋ tumŋaŋ mere goyen tigiri teŋ al bebak yird yird mar henayiŋ? Epte moŋ geb. ³¹Goyenbe Holi Spirityen tareŋ kura igiŋ wor po goyen goke momoŋ direŋ tihim geb, deŋ tumŋaŋ mata go teŋ teŋ niŋ kurut wor po yeŋ hinayiŋ. Mata gobe Holi Spirityen tareŋde mata forok yeŋ haŋyen hoyan kuruŋ gote folet wor po.

Al hoyan niŋ amaeŋeŋ nurd yuneŋ yuneŋ mata

13 ¹Be, ne gayen naŋa hoyanje niŋ marte mere kurayen kurayen goyen igiŋ gwaha mat mere tiyeŋ, irde Al Kuruŋyen miyoŋyen mere mat manan mere tiyeŋ gega, Al Kuruŋya al hoyanje niŋ amaeŋeŋ nurd nurd matanem moŋ kenem nebe heyoŋonya tikiŋde niŋ det ain parwek beleŋ irtiŋ goyen mali po gasa yirke migiriŋ teŋ haŋyen go gwahade goyen heweŋ. ²Irde Al Kuruŋyen mere basaŋ heŋ mere teŋ teŋ saŋiŋne yaŋ heweŋ, irde Al Kuruŋyen mere banare hitiŋ tumŋaŋ nurde dufaymiŋ tumŋaŋ bebak teŋ tagaleŋ, irde Al Kuruŋ niŋ hekkeŋ wor po nurdeburg dugu kura gasuŋ hoyanje kwa inmeke kuyen gega, Al Kuruŋya al hoyanje niŋ amaeŋeŋ ma nureŋ kenem mata gobe dulduł teŋ heŋ. ³Irde detne tumŋaŋ al det niŋ amu heŋ haŋ mar goyen yuneŋ, irde Doyaŋ Al Kuruŋ gama ird ird niŋ teŋ al beleŋ kakde kumga nirke kameŋ gega, kadne niŋ amaeŋeŋ nurd nurd matanem moŋ kenem mata gwaha teŋ heŋ kuruŋ gote muruŋgem kura ma teweŋ.

⁴Be, al kura biŋde mat wor po kadomya Al Kuruŋya niŋ amaeŋeŋ nurd uneŋ uneŋ matabe gahade: al gobe kadom kura matamiaŋ igiŋ hewoŋ yeŋ doyaŋ heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hiyeŋ. Kurabe kadom igiŋ igiŋ yirde hiyeŋ. Irde kadom kura igiŋ mat hikke keneŋbe daniŋ ne wor gwahade moŋ yeŋ ma nurde hiyeŋ. Irde ne harhem harhem mata ma teŋbe yiŋgeŋ ge turuŋ turuŋ ma teŋ hiyeŋ. ⁵Irde kadom hitte palap miŋmoŋ mata ma teŋ hiyeŋ. Irde yiŋgeŋ po igiŋ heŋ heŋ beljeŋ niŋ ma naŋkenen hiyeŋ, irde araeŋ bearar ma teŋ hiyeŋ. Irde kadom beleŋ buluŋ irtiŋ goyen goke dufay ug po ma heŋ hiyeŋ. ⁶Al gobe mata buluŋ niŋ amaeŋeŋ ma nurde hiyeŋ, irde mere fudinde goke po amaeŋeŋ nurde hiyeŋ. ⁷Al gobe kanduk yeneŋ hiyeŋ goke mukku ma teŋ hugiŋeŋ tareŋ po heŋ hiyeŋ. Irde Al Kuruŋ niŋ hugiŋeŋ hekkeŋ nurde hiyeŋ, irde Al Kuruŋ beleŋ igiŋ

niryen yeŋ goke hugiŋeŋ doyaŋ heŋ hiyeŋ, irde kanduk yeneŋ hiyeŋ gega tareŋ po heŋ fole yirde hiyeŋ.

⁸Kadomya Al Kuruŋya niŋ amaneŋ nurd yuner yuneŋ mata gobe hubu ma hiyyeŋ. Goyenpoga porofet meteŋbe hubu hiyyeŋ. Irde naŋa hoyanje niŋ mere mat mere teŋ teŋ mata goyen wor kamyeŋ. Al Kuruŋyen dufay bebak teŋ tagal tagal meteŋ wor hubu hiyyeŋ. ⁹Gobe gayenter Al Kuruŋyen dufay tumjaŋ bebak titek epte moŋ, irde meremiŋ manaj tumjaŋ bebak teŋ basaŋ heŋ tagaltek epte moŋ gega, ¹⁰kame nalu funaŋdebe neŋ tumjaŋ Al Kuruŋyen dufayya mereya keŋkela wor po bebak titek geb, go mata gobe tumjaŋ hubu henaiŋ dineŋ hime gago. ¹¹Mata gwahade forok yiyyeŋ gobe bikkeŋ diriŋ hinhemya diriŋde mere teŋ dufaynebe diriŋde dufay po heŋ hinhem gega kuŋ kuŋ salanŋeŋ heŋbe diriŋde mataya dufayya gobe yubul po timiriŋ go gwahade goyen. ¹²Irde gayenterbe Al Kuruŋyen mereya dufayya bebak wor po ma teŋ hite. Gobe lujen ain parwek beleŋ irtiŋ gore dinsokniniŋ kinniŋ gega, keŋkelak ma keneŋ hite go gwahade goyen. Goyenbe kamebe dilniniŋde kadom geneŋ teŋ hite yara Al Kuruŋyen mereya dufayya keŋkela wor po bebak teŋ hitek. Niŋgeb gayenterbe Al Kuruŋyen mereya dufayya kura muŋ po bebak teŋ hime gega, kamebe tumjaŋ bebak tiyeŋ. Goyenterbe Al Kuruŋ beleŋ keŋkela wor po nurd nuneŋ hiyeŋ gwahade po, ne wor keŋkela nurd uneŋ heŋ.

¹³Be, yihim gwahade po mata hoyanje hubu henaiŋ gega, mata karwo kurabe hubu ma wor po henaiŋ. Mata karwo gobe gahade: Yesu niŋ hekkeŋ nurd nurd mata, Al Kuruŋ beleŋ igiŋ diryeŋ yeŋ goke doyaŋ heŋ heŋ matayabe Al Kuruŋya kadniniŋya niŋ amaneŋ nurd yuner yuneŋ mataya gogo. Goyenbe mata karwo bana goyen folek wor pobe Al Kuruŋya kadniniŋya niŋ amaneŋ nurd yuner yuneŋ mata gogo.

Porofet meteŋya naŋa hoyanje niŋ mere mat mere teŋ teŋ mataya

14 ¹Niŋgeb Al Kuruŋya kadtiŋya niŋ amaneŋ nurd yuner yuneŋ mata gobe gama po irde hinaiŋ. Irdeb Holi Spirityen sanjide mata forok yeŋ yeŋ goyen goke Al Kuruŋ beleŋ dunwoŋ yeŋ tareŋ po gusuŋaŋ irde hinaiŋ. Gega porofet meteŋ gobe det kuruŋ geb, goyen dunwoŋ wor po yeŋ gusuŋaŋ irde hinaiŋ. ²Porofet meteŋ niŋ wa gusuŋaŋ irde hinaiŋ dineŋ hime gote mijbe gahade: al kura naŋa hoyanje niŋ mere kurayen kurayen teŋ hiyen al gobe al ma mere yirde hiyen, Al Kuruŋ mere irde hiyen. Yeŋbe Holi Spirityen tareŋde mere banare niŋ goyen teŋ hiyen. Niŋgeb meremiŋ goyen al hoyan kura beleŋ bebak titek moŋ. ³Goyenpoga porofet meteŋ teŋ haŋ marbe tumjaŋ al saŋiŋ yird yird niŋ mere yirde hanjen. Niŋgeb kadom kura tareŋ heŋ heŋ ge faraŋ yurde, bij yurum yirde hanjen. ⁴Be, al kura naŋa hoyanje niŋ mere teŋ teŋ mata teŋ hiyen al gobe mata gore yiŋgeŋ po

tareŋ irde hiyen. Munaŋ porofet meteŋ teŋ hiyen al gobe meteŋ gore kadom Yesuyen alya bereya saŋiŋ yirde hiyen. ⁵Ningeb meteŋ gobe naŋa hoyanđe niŋ mere mat mere teŋ teŋ mata gote fołek. Goke teŋbe deŋ tumiaŋ naŋa hoyanđe niŋ mere mat mere teŋ teŋ mata teŋ hiwoŋ yeŋ nurde hime gega, porofet meteriŋ niŋ wa gusuŋaŋ irke dunkeb meteŋ goyen teŋ hiwoŋ yeŋ nurde hime. Naŋa hoyanđe niŋ mere mat mere teŋ teŋ mata gobe mere gote miŋ goyen tigiri teŋ Yesuyen alya bereya momoŋ yirke tareŋ hetek al miŋyaŋ hike kenem gwaha tiyyen. Munaj hubu kenem hoyanđe niŋ mere teŋ teŋ mata gote igineŋbe porofet meteriŋ gote igineŋ epte ma fołe iryeŋ.

⁶Be, kadne yago, deŋ hitte kuŋ naŋa hoyanđe niŋ mere mat mere tiyyenbe daha mat faraŋ dureŋ? Epte moŋ wor po! Gwahade tiyen gega, Al Kurunyen dufay banare niŋ nikala nirke kawan momoŋ dird dird mata, Al Kurunyen dufay bebak teŋ tagal tagal mata, porofet meteŋ goyen teŋ teŋ matayabe sabamiŋ tagal tagal mataya goyen gonem moŋ henja deŋ hitte kuŋ faraŋ dureŋ gobe igineŋ ma forok yiyyen. ⁷Gobe tikiŋde niŋ det buleluŋya gitaya gwahade yara. Gobe biŋfut miŋmoŋ gega, al beleŋ kari yirke mere teŋ hanjen. Goyenbe keŋkela ma kari yirkeb meremiŋbe hiburŋen geb, tikiŋ damiŋ heŋ haŋ yeŋ ma bebak tinayiŋ. ⁸Be, al kura fulenjare kuŋ kuŋ niŋ teŋ bigul fu iryeŋ gega, keŋkela ma fu irke fulenjare mar kadom beleŋ daha matbe bebak teŋbe fulenjare kuŋ kuŋ niŋ gitik tinayiŋ? Epte moŋ. ⁹Ningeb gwahade goyen po, deŋ beleŋ mere teŋ henja naŋa hoyanđe niŋ mere kura kadtıŋ epte ma bebak titek mere mat tinayiŋbe dahadem kadtıŋ beleŋ meretiŋ nurde bebak tinayiŋ? Epte moŋ. Gwaha tinayiŋbe mere gobe duliŋ lawlaw yeŋ haŋ yeŋ nurnayiŋ. ¹⁰Fudinde wor po, megenbe neŋ beleŋ epte ma bebak titek mere kurayen kurayen budam haŋ. Gega mere gobe tumiaŋ miŋ miŋyaŋ. ¹¹Goyenbe mere hoyanđ kura ne beleŋ epte ma bebak titek goyen al kura beleŋ tiyyenbe nebe meremiŋ gote miŋ ma nureŋ geb, mere teŋ hi al hittebe al miŋ hoyanđ hewen. Irde al gobe ne hitte al miŋ hoyanđ hiyyen. ¹²Gobe deŋ wor gwahade po yeŋ nurde haŋ. Deŋbe Holi Spirityen tareŋde mata forok yird yird saŋiŋ tetek wor po nurde hanjen geb, tareŋmiŋ go teŋ gabe kadtıŋ Yesuyen alya bereya saŋiŋ yird yird niŋ kurut wor po yeŋ hinayiŋ.

¹³Ningeb goke teŋbe al kura naŋa hoyanđe niŋ merere mat mere teŋ hiyeŋ al gobe mere tiyyen gote miŋ kawan tagal tagal niŋ manaŋ Al Kurun gusuŋaŋ iryeŋ. ¹⁴Fudinde, naŋa hoyanđe niŋ merere mat Al Kurun mere ireŋ goya goyenbe tonner mere ireŋ gega, dufaynerbe mere gwaha tihim yeŋ ma nureŋ. ¹⁵Ningeb daha tiyen? Nebe tonner Al Kurun mere ireŋbe dufayner wor mere ireŋ. Irde tonner Al Kurun niŋ tikiŋ hewenbe dufayner wor tikiŋ hewen. ¹⁶Munaj deŋbe tontiŋde po Al Kurun turuŋ irnayiŋbe deŋ haŋ bana goyen al kura meretiŋ bebak ma teŋ hiyeŋ al gobe deŋ beleŋ Al Kurun iginj nud uneiŋ turuŋ irde haŋ goke epte ma

faraj durde “Fudinde,” yiyyen. Al gobe mere teñ hañ gote miñ ma bebak teñ hiyeñ geb, gogo epte ma haywañ hiyyen. ¹⁷Deñbe Al Kuruj mere irde heñya igin mat po turuñ irde hinayiñ gega, al hoyaj meretiñ bebak ma teñ hinayiñ marbe meretiñ gore epte ma faraj yuryeñ.

¹⁸Nebe naña hoyanje niñ merere mat Al Kuruj mere ird ird matanebe kuruj wor po, deñ teñ hanjen gote folek. Niñgeb goke Al Kuruj iginj nurd uneñ hime. ¹⁹Nebe gwahade po naña hoyanje niñ mere mat Al Kuruj mere ird ird mata tareñ po tanarde himyen gega, Yesuyen alya bereya gabu irde hanjen bana goñ hejbe al hoyaj beleñ iginj bebak titek mere mat po mere teñ al saba yirde himyen. Al hoyaj beleñ iginj bebak titek mere mat saba yireñ kuruj gobe gote iginer miyjañ. Gega naña hoyanje niñ mere kadne beleñ epte ma bebak titek gore po ugul po saba yireñ gobe iginer gam moñ, miñ miymoñ wor po hiyyen.

²⁰Niñgeb, kadne yago, naña hoyanje mere mat Al Kuruj mere ird ird mataya porofet metej teñ teñ mataya goyen teñ heñyabe dirij kalak beleñ dufay heñ hanjen gwahade ma teñ hinayiñ. Goyenbe dirij mamure niñbe mata buluñ teñ teñ niñ ma nurde hañ. Niñgeb buluñ teñ teñ niñbe yeñ yara heñ hinayiñ. Gega dufay heñ heñtiñbe al parguwak beleñ dufay heñ hanjen yara heñ hinayiñ. ²¹Al kuruñyen asañde naña hoyanje niñ merere mat Al Kuruj mere ird ird mata goke Doyañ Al Kuruj beleñ gaha yiriñ:

“Ne beleñ al miñ hoyaj, irde meremiñ manaj hoyaj goyen dufay
yunmeke mel gayen momoj yirnayiñ.

Gwahade yireñ gega merene ma nurnayiñ,” yitiñ hi. *Aisaia 28:11-12*

²²Niñgeb naña hoyanje niñ mere mat mere teñ teñ mata gobe Doyañ Al Kuruj niñ ma nurtiñ mar hittebe Al Kuruñyen sañj bebak teñ teñ niñ forok yeñ hanjen. Munaj Doyañ Al Kuruj niñ dufaymiñ tareñ irtiñ mar hittebe gwahade moñ. Goyenbe porofet metej teñ teñ matabe Doyañ Al Kuruj niñ dufaymiñ tareñ irtiñ mar hittebe Doyañ Al Kuruñyen buniñeñ dufay goyen bebak teñ sañj heñ heñ ge forok yeñ hanjen. Munaj Doyañ Al Kuruj niñ ma nurtiñ mar hittebe gwahade moñ. ²³Goyenpoga Yesuyen alya bereya sios tumjañ gabu irde naña hoyanje niñ mere mat Al Kuruj mere irde hikeya al kura Al Kuruñyen mere biñde tareñ ma hitiñ mar ma al kura Doyañ Al Kuruj niñ ma nurtiñ mar beleñ wañ deneñbe daha dinnayiñ. Kukuwa hahañ po ga dinnayiñ geb. ²⁴Goyenbe tumjañ Al Kuruñyen mere basaj heñ tagalde hikeya al kura Doyañ Al Kuruj niñ ma nurtiñ mar ma Al Kuruñyen mere biñde tareñ ma hitiñ mar kura beleñ wañ mere go nurnayiñbe mere nurnayiñ kuruj goreb mata buluñmiñ kawan yirde biñ yakamkeb, “Fudinde, neñbe mata buluñ mar,” yeñ nurnayiñ. ²⁵Al Kuruñyen mere basaj heñ heñ mata gore go mar gote dufaymiñ banare po hitiñ goyen kawan yiryeñ. Irkeb mel gore dokolhoñ yuguluñ teñ Al Kuruj dolon irde kawan po, “Fudinde, Al Kuruñbe deñya hi!” yenayiñ.

Igiñ mat Al Kurunj doloj ird ird mata

²⁶Ninjgeb, kadne yago, gabu irde Al Kurunj doloj ird ird mata niј daha yewen? Be, Al Kurunj doloj irniј yen gabu irdeyabe al kurabe tikiј hiyyen, irde kurabe saba diryen, irde al kurabe Al Kurunyen dufay banare niј goyen ikala irke tagalyen, irde kurabe naјa hoyanje niј mere mat mere tiyyen, irde al kurabe mere goyen tigiri teј miј bebak diryen. Goyenbe mata gwahade kurunj gobe deј sios tumjaј sajiј heј heј ge teј hinayıј. ²⁷Ninjgeb al kura naјa hoyanje niј mere mat mere tiye yen nurdeb irawa ma karwo gwahade beleј po mere tinayıј. Al hoyanje kura sopte ma mere tiyyen. Irde kura kame mere tinayıј. Wawuј ujkurende po tumjaј mere titiј ala ma tinayıј. Be, gwaha teј heњyabe mere go tigiri teј bebak dird dird al manaј hiyen. ²⁸Munaј mere go tigiri titek al miјmon kenem mere go titek albe gabu irnayıјde gorbe balmiј po hiyen. Irde yeљya Al Kurunja po balmiј mere teј hiriryeň.

²⁹Be, porofet meteј teј teј mata gobe al irawa ma karwo beleј tagalnayıј. Irke al hoyanje meremiј gobe fudinde Al Kurunyen mere ma dahade goyen kejkela dufay henayıј. ³⁰Be, deј gabu irde keperde hinayıј bana goyen Al Kurunj beleј dufaymiј banare niј goyen al kura ikala irkeb huwarde tagalej tikeb al kura meheńde huwarde tagalde hiyen al gobe keperde balmiј po hiyen. ³¹Gwaha teј hinayıјbe Al Kurunyen mere banare hitiј goyen tagaltek marbe tumjaј tagalde hinayıј. Gogab kadom saba gird teј tumjaј tarej heј hinayıј. ³²⁻³⁴Al Kurunyen dufay kejkela ma heј mali mali mata ma teј hiyen. Yeљbe biј kamke igiј heј heј gote miј al. Ninjgeb Holi Spirityen tarejde porofet meteј titek al gobe meteј goyen igiј mat doyaј irde meteј teј hiyen.

Be, berebe Yesuyen alya bereya gabu irtiј bana gon heњyabe mere ma teј hinayıј. Mata gobe Al Kurunyen dirjeј weј Yesuyen alya bereya beleј gwaha teј haјyen. Berebe Yesuyen alya bereya gabu irnayıј bana gon epte ma mere kawan tagalde hinayıј. Gwaha titjeјbe Moseyen sabare yitiј gwahade po, Yesuyen alya bereyat doyaј marte mere nurde gama po irde hinayıј. ³⁵Munaј mere ma mata kura goke gusujan hiniј yen nurdeb yamiјde kuј gab uŋ yago gusujan yirde hinayıј. Bere beleј Yesuyen alya bereya gabu irtiј diliј mar huwarde kawan po mere teј teј mata gobe memyak. ³⁶Ga dinej hime gabe deј Korin mar beleј, “Al Kurunyen merebe neј hitte mat forok yiriј,” yen haјyen, irde, “Al Kurunyen merebe neј muј po ga nuriј,” yen haјyen yeke nurniј geb, gago dinej hime.

³⁷Be, al kura yingej ge yen, “Nebe porofet,” yen nurde hi, irde kurabe, “Holi Spirityen sajiјde mata forok yen yen tarej nem yaј,” yen nurde hi kenem al gobe ne beleј deј hitte asan ga kaј saba dirde hime gayenbe Doyaј Al Kurunyen mere tarej yen nuryen. ³⁸Munaј al gore mere ga

nurde ma nurhem nurhem teñ wasak po teñ hiyenþe Doyan Al Kuruñ wor gwahade po iryen.

³⁹Ningeb, kadne yago, Al Kurunyen mere basaq heñ tagaltek wor po nurde hinayiñ. Irde naña hoyanje niñ mere mat Al Kuruñ mere ird ird mata goke uteñ ma yirde hinayiñ. ⁴⁰Goyenpoga mata go teñ heñyabe hugiñeg igin mat mata teñ hinayiñ. Irde al mali mali huwarde hiburjeñ ma teñ hinayiñ.

Yesu kamyiñde mat huwaryiñ

15 ¹Be, kadne yago, hanjkanya Yesu niñ yitiñ mere igin goke deñ hitte tagaltiñ goyen bitiñ bak yeñ yeñ ge sopte momoñ direñ yeñ nurde hime. Deñbe mere igin gayen nurde goke dufaytiñ sañiñ yirtiñ hanj, irde mere go po gama irde tareñ po huwarde hanj. ²Ningeb mere igin ne beleñ deñ hitte tagalmiriñ goyen tareñ po tanarde bada ma heñ gama po irde hinayiñbe mere igin go hende po sañiñ heñ hike Al Kuruñ beleñ dumulgañ tiyyen. Gwaha ma teñ hinayiñbe dufaytiñ yeñ ge tareñ irtiñ gobe miñ mijmoñ hiyyen.

³Ga dineñ hime gabe mere kuruñ Doyan Al Kuruñ beleñ momoñ nirtiñ goyen basaq heñbe momoñ dirmiriñ geb, gago sopte dineñ hime. Mere gobe gahade: Yesu Kristube Al Kurunyen asanđe katiñ gwahade po, nende mata buluñ niñ teñ kamyiñ. ⁴Irke mete tiyamiñ. Gega Al Kurunyen asanđe katiñ gwahade po, kamyiñde mat yereñkek hekeb huwaryiñ.

⁵Irde Pita hitte forok yeñ gab Komatmiñ 12 hitte forok yiriñ. ⁶Be, go kamereb wawuñ ujkureñde alya bereya 500 folek gwahade, yeñ gama irde hinhan mar diliñde forok yiriñ. Go mar goyen kurabe kamañ gega, budambe hanj. ⁷Be, Yesube mel go hitte forok yeñ gabe Yems hitte forok yiriñ. Irdeb mere basaq marmiñ aposel tumjañ hitte forok yiriñ. ⁸Be, neñ aposel hitte forok yeñ hin hin goyen ne hittebe funañ wor po forok yiriñ. Nebe diriñ kura kawañ heñ heñ nalu hako hikeya kukuwamijeñ kawañ hitiñ yara al keñkelak moñ gega, ne hitte wor forok yeke delner kinmiriñ.

⁹Nebe aposel gega, deñne turjuñ yañ moñ. Goyenbe aposel hoyanje deñem turjuñ yañ, ne folek wor po. Ningeb al hoyanje beleñ ne gayen aposel nintek ma hime yeñ nurde hime. Gobe Al Kurunyen sios goyen buluñ buluñ yirde hin hem geb, gago dineñ hime. ¹⁰Goyenpoga Al Kuruñ beleñ bunijen nirde igin igin niriyiñ geb, gayenterbe al gahade heñ meteñmiñ teñ hime. Yeñ beleñ bunijen nirde igin igin niriyiñ gote igineñbe kuruñ wor po. Ningeb nebe gogo yeñ ge teñ meteñ kuruñ wor po teñ hin hem. Aposel hoyanje beleñ meteñ titiñ gote folek wor po meteñ teñ hin hem. Goyenbe nigen tareñde ma meteñ gwahade teñ hin hem. Al Kuruñ beleñ bunijen nirde igin igin nirkeb gogo go hende huwarde meteñ teñ hin hem. ¹¹Ningeb ne manaj, aposel hoyanje manaj tumjañ

mere igiñ goyen tagalde tukuñ hinhet. Irke deñ beleñ nurde mere igiñ goke dufaytiñ sañiñ iramiñ.

Al kamtiñbe huwarnayiñ

¹² Goyenpoga deñ hañ bana goyen al kurabe mere igiñ goyen buluñ mat tagalde hañ. Nej beleñ Yesu Kristu kamyiñde mat huwaryiñ goke tagaltiriñ gega, dahade niñgeb go mar gobe al kamtiñbe epte ma huwarnayiñ yeñ hañ? ¹³ Al kamtiñbe epte ma huwartek manhan Yesu Kristu wor go ma huwarwoñ. ¹⁴ Irde Yesu Kristu huwaryiñ moj manhan goke tagalde hityen gobe miñ miñmoj hewoñ. Irde goke dufaytiñ tareñ irtiñ go wor miñ miñmoj hewoñ. ¹⁵ Irde al kamtiñ sopte huward huward mata gam moj manhan Al Kuruñ beleñ Yesu Kristu isañ ma hewoñ. Goyenbe Al Kuruñ beleñ Yesu Kristu isañ hiriñ goke nej beleñ tagalde hityen geb, meteñ Al Kuruñ beleñ ma tiyyiñ goyen usi teñ al hoyan momoñ yirde hite yeñ nurtewoñ. ¹⁶ Al kamtiñ huwarnayiñ moj manhan Yesu Kristu wor kamyiñde mat ma po huwarwoñ. ¹⁷ Irde Yesu Kristu huwaryiñ moj manhan goke dufaytiñ tareñ irtiñ go wor miñ miñmoj hewoñ. Irde gayenter wor mata buluñ bana po hiwoñ. ¹⁸ Irde yeñ ge dufaymiñ sañiñ irdeya ga kamtiñ mar wor mata buluñ bana po henja kamañ geb, Al Kuruñ hitte epte ma kuwoñ. ¹⁹ Yesu Kristu beleñ heñ hejniniñ igiñ ird ird gobe megen gar hitekeya po igiñ iryey yeñ goke doyañ heñ hityen manhan al buniyeñ wor po hetewoñ. Irde al buniyeñ megen gar hañ gote folek buluñ wor po hetewoñ.

²⁰ Goyenpoga Yesu Kristube kamtiñde mat huwardeb al kamtiñde mat kame huwarnayiñ kuruñ gote miñ al hiriñ geb, al kamtiñ mar goyen wor kame huwarnayiñ. ²¹ Al ujkureñ beleñ mata buluñ miñ urke kamde kamde mata forok yiriñ. Niñgeb gwahade goyen po, kamtiñde mat huward huward wor al ujkureñ beleñ miñ uryiñ. ²² Adam beleñ mata buluñ miñ uryiñ geb, yeñ kamere forok yitiñ marbe tumñañ kamde hanjen gwahade po, Yesu Kristu beleñ kamtiñde mat huwaryiñ geb, al hoyan wor kamtiñde mat huwarnayiñ. ²³ Goyenbe kamtiñde mat mali mali ma huwarnayiñ. Yesu Kristube yeñ wa bikkeñ kamtiñde mat huwaryiñ. Be, kuñ kuñ yeñ sopte mulgañ heñ wañ wañ nature alya bereyamiñ wor huwarnayiñ. ²⁴ Go kamereb nalu funañ wor po forok yiyyeñ. Goya goyenbe Yesu Kristu beleñ Satanyen tareñya megen niñ doyañ marte tareñya tumñañ gwamuñ yuryeñ. Irdeb yeñ beleñ alya bereyamiñ doyañ yird yird mata goyen Naniñ Al Kuruñ haniñde kiryeñ. ²⁵ Mata gobe gahade: Yesu Kristu beleñ alya bereyamiñ doyañ yirde hiyeñ. Irke kuñ kuñ Al Kuruñ beleñ Yesuyen asogom tumñañ yukuñ Yesu kahaj minde yerke yufurka tiyyeñ. ²⁶ Irdeb yeñ beleñ gwamuñ uryeñ det funaÑbe kamde kamde mata geb, mata goyen pasi wor po kiryeñ. ²⁷ Gobe, "Al Kuruñ beleñ det tumñañ yende yufukde yerke doyañ yirde

hi,” yitiŋ geb, gwaha po tiyyeŋ. Be, “Det tumjaŋ yende yufukde yerke” yitiŋ mere gobe Al Kuruj beleŋ det tumjaŋ yade Yesu Kristuyen yufukde yiryiŋ geb, Al Kuruj yiŋgeŋbe Yesu Kristu yufukde ma hi gobe keŋkela wor po nurde hite. ²⁸Goyenpoga kame det tumjaŋ Al Kuruj beleŋ Yesu Kristuyen yufukde yerde pasi iryeq naturebe Urmij Yesu Kristu wor gwaha iryeq al Al Kuruj yufuk bana hiyen. Gogab Al Kuruj beleŋ det kuruj gate Doyaŋ Al Kuruj heŋ doyaŋ yirde hiyen.

²⁹Be, deŋbe al kamtiŋ niŋ teŋ baptais teŋ haŋyen. Goyenbe al kamtiŋbe ma huwarnaiŋ yerŋ nurde haŋ kenem daniŋ al katmiŋ mar goke baptais teŋ teŋ mata teŋ haŋyen? Al kamtiŋbe epte ma sopte huwarnaiŋ kenem daniŋ geb albe al kamtiŋ mar goke teŋ baptais teŋ haŋyen? ³⁰Irde neŋbe daniŋ Yesu niŋ teŋbe gise haŋka mudunke kamtek kanduk yeneŋ hityen? ³¹Fudinde, kadne yago, ne hittebe gise haŋka hugiŋeŋ kamde kamde mata forok yeŋ haŋyen gwahade yara, gise haŋka kanduk yeneŋ ulne misiŋ kateŋ himyen. Ga dineŋ hime gabe deŋ tumjaŋ Doyaŋ Al Kurujniniŋ Yesu Kristuya haŋ goke amajeŋ nurde himyen geb, gago momoŋ dird dird niŋ kama ma heŋ hime. ³²Ne gayen Efesus taunde niŋ mar kulu duwi yara gore buluŋ wor po nirke kanduk go fole ire yeŋ kurut yeŋ hinhem. Goyenbe dufay igiŋ moŋ megen gar po igiŋ heŋ heŋ ge dufay bener kerde gwaha timiriŋ manhan matane gore da igiŋ forok irde nunwoŋ? Hubu wor po. Al kamtiŋ epte ma sopte huwarnaiŋ kenem, “Gisebe kamtek. Niŋgeb dula teŋ kukuwa fe nene amaj po hiniŋ,” yeweŋ. ³³Goyenbe gwahade moŋ geb, usi mere goyen fudinde yeŋ ma nurde hinaiŋ. Kadtiŋ kura mata buluŋ teŋ haŋ gore matatiŋya dufaytiŋya igiŋ goyen buluŋ yirnaiŋ geb, gago dineŋ hime. ³⁴Niŋgeb keŋkela dufay heŋ mata buluŋ ma teŋ hinaiŋ. Deŋ haŋ bana al kurabe Al Kuruj keŋkela ma nurd uneŋ haŋ. Mere ga dirde hime gabe merene gayen nurde memya henaeŋ yeŋ gago dineŋ hime.

Al kamtiŋde mat huwarnaiŋ mar gote uliŋbe hoyaq wor po henaiŋ

³⁵Be, goyenbe deŋ haŋ bana al kura beleŋ, “Al kamtiŋbe daha mat huwarnaiŋ? Irde huwardeb uliŋbe dahade henaiŋ?” yeŋ gusuŋaŋ heŋ haŋyen. ³⁶Mere gwaha teŋ haŋ marbe kukuwamŋeŋ wor po! Deŋ beleŋ det muykeŋ hartiŋ go ma kamyenbe gor mat dahadem det gergeŋ forok yiyyen? Epte moŋ. ³⁷Det kura hare yeŋbe kame forok yiyyen pigiŋ yaŋ gwahade ma harde haŋyen. Det gote bilmij, wit muykeŋ ma det hoyaq harde haŋyen. ³⁸Goyenpoga Al Kuruj beleŋ muykeŋ gote pigiŋ forok yiwi yeŋ nuryeŋ gwahade po forok yeŋ hiyen. Muykeŋ yuŋkureŋ yuŋkureŋ gote pigiŋbe hoyaq hoyaq po forok yirde hiyen ³⁹Gwahade goyen po, det uliŋbe tuŋande moŋ, hoyaq hoyaq. Alyenbe hoyaq, megen niŋ dapŋa gote uliŋbe hoyaq, nuyenbe hoyaq, irde fete niŋ dapŋa gote uliŋ wor hoyaq. ⁴⁰Irde naŋkiŋbe gor niŋ det miŋyan, irde megeŋbe

gor niŋ det miŋyaŋ. Goyenbe naŋkiŋde niŋ det buda gote umŋamiŋbe nende gigen hoyaq hoyaq, irde megen niŋ det buda gote umŋamiŋ wor nende gigen hoyaq hoyaq po haŋ. ⁴¹ Ningeb naŋa diliŋ gote umŋambe hoyaq, irde gagasi gote umŋambe hoyaq po. Dinambe haŋ kuruŋ go wor umŋambe nende gigen haŋ.

⁴² Be, al kamtiŋde mat huwarnayiŋ wor gwahade po uliŋbe hoyaq wor po henayiŋ. Al uliŋ pigiŋbe bida henayiŋ gega, kamtiŋde mat huwarnayiŋbe hugiŋeŋ hinayiŋ. ⁴³ Irde al hakwambe bida heŋ buluŋ henayiŋ gega, huwarnayiŋbe uliŋ gob igiŋ muŋ turŋuŋ yaŋ henayiŋ. ⁴⁴ Al kamke mete titek hakwam gobe uliŋ megen niŋ po gega, sopte huwarnayiŋ gobe Al Kurunyen gasuŋde niŋ henayiŋ.

Be, dilniniŋde yeneŋ hite gayen uliŋ pigiŋ miŋyaŋ haŋ kenem Al Kurunyen gasuŋde niŋ wor uliŋ pigiŋ miŋyaŋ haŋ. ⁴⁵ Goke Al Kurunyen asaŋde, “Haŋkapya wor po al tiŋeŋ forok yiriŋ gobe Adam. Yeŋ hitte mat al fuful tiyyiŋ,” yitiŋ hi. Goyenpoga al hoyaq Adam yara kame wor po forok yiriŋ. Yeŋbe Yesu Kristu, Al Kurunya hugiŋeŋ heŋ heŋ goyen al yuneŋ yuneŋ gote miŋ al hiriŋ. ⁴⁶ Al Kurunyen gasuŋde niŋ uliŋbe go wa ma forok yiriŋ. Megen niŋ uliŋ wa forok yeke gab Al Kurunyen gasuŋde niŋ uliŋ gogo kame forok yiriŋ. ⁴⁷ Al haŋkapya wor po forok yiriŋ gobe Al Kuruj beleŋ megen niŋ mulowo po yade forok iryiŋ. Gega al kame forok yiriŋ Yesu Kristube Al Kurunyen gasuŋde mat forok yiriŋ. ⁴⁸ Adam uliŋbe megen mat forok yiriŋ gwahade po, megen haŋ marte uliŋbe Adamyen uliŋ gwahade miŋyaŋ haŋ. Gega al kura Yesu Kristuya haŋ marte uliŋbe kame kamtiŋde mat huwarde Al Kurunyen gasuŋde haŋ mar gote uliŋ yara henayiŋ. ⁴⁹ Gayenterbe neŋ gayenbe megen niŋ al Adam yara hite. Gega kamebe Yesu Kristu Al Kuruj hitte mat watiŋ gwahade hitek.

⁵⁰ Be, kadne yago, mere direŋ tihim gobe gahade: neŋ ulniniŋ megen po yirtiŋ gayen manaq heŋyabe epte ma nalu funaŋde Al Kuruj beleŋ alya bereyamiŋ doyaŋ yird yird bana goŋ hurkunayiŋ. Ningeb det buluŋ heŋ hubu hetek gore epte ma det hugiŋeŋ hitek bana goŋ hinayiŋ. ⁵¹ Ningeb mere banare hitiŋ goyen momoŋ direŋ tihim geb, keŋkela nurnaq ko. Merebe gahade: neŋ kuruj gayen tumqaŋ ma kamtekeya nalu funaq goyen forok yiyyen. Kurabe kamnayiŋ, munaq kurabe go ma kamnayiŋ. Gega nalu goyenterbe kamnayiŋ maryaq go ma kamnayiŋ maryaq goyen tumqaŋ ulniniŋ hoyaq wor po henayiŋ. ⁵² Goyenterbe nalu funaŋde niŋ bigul mere tikeb goyare po ulniniŋbe hoyaq wor po hiyyen. Bigul go mere tikeb al kamtiŋ marbe huwarde uliŋ gobe sopte buluŋ ma heŋ hugiŋeŋ igiŋ po hinayiŋ. Irke neŋ kurabe ma kamdeya ulniniŋ hoyaq hiyyen. ⁵³ Gobe megen niŋ ulniniŋ bida hetek gabe yubul teŋ ulniniŋ bida ma hetek goyen yawartek geb, gogo ulniniŋ hoyaq hiyyen. Ulniniŋ belŋeŋ hitek gabe kame ulniniŋ hugiŋeŋ hitek hiyyen. ⁵⁴ Ulniniŋ bida heŋ belŋeŋ po hitek goyen yubul teŋ ulniniŋ gergeŋ bida ma heŋ hugiŋeŋ

hitek goyen yawartek goke Al Kuruŋyen asanđe katinj mere gobe fudinde.
Mere gobe gahade:

“Kamde kamde matabe hubu hiyuŋ. Neŋbe mata go fole irtiŋ.”

Aisaia 25:8

55 “Kamde kamde mata, gebe epte ma fole dirayiŋ.

Kamde kamde mata, gebe epte ma dakamaiŋ,” yitiŋ hi. *Hosea 13:14*

56 Be, yitiŋ gwahade po, kamde kamde gote kilibe mata buluŋ geb, mata buluŋ goreb al hitte kamde kamde forok iryiŋ. Moseyen sababe al beleŋ epte ma keŋkela gama irtek geb, neŋ al gayen mata buluŋ mar dineŋ dineŋ tareŋbe sabare gor mat waŋ hi. 57 Goyenpoga neŋbe Doyaŋ Al Kuruŋninij Yesu Kristuya hitekeb Al Kuruŋ beleŋ mata buluŋya kamde kamdeya fole yird yird sanŋiŋ dunyŋ geb, goke igiŋ wor po nurd uneŋ hite!

58 Niŋgeb, kadne yago, tareŋ po heŋ yul ma yeŋ hugiŋeŋ Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ meteŋ tareŋ po teŋ hinayiŋ. Deŋ beleŋ Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ teŋ meteŋ teŋ hugiŋeŋ kurut yeŋ haŋyen gobe diliŋde miŋ miŋmoŋ ma hiyyeŋ yeŋ nurde haŋ gogo.

Yesuyen alya bereya Yerusalem haŋ goyen faraŋ yurd yurd niŋ mere

16 ¹Be, Al Kuruŋyen alya bereya faraŋ yurtek yeŋ hora gabu ird ird niŋ gusuŋaŋ niraj goke wol heŋ momoŋ direŋ tihim. Ne beleŋ Galesia naŋare niŋ Yesuyen alya bereya goyen gwaha gwaha tinayiŋ yinmeke tiyamiŋ gwahade goyen po, deŋ wor mata gwahade po tinayiŋ. ²Niŋgeb meteŋ teŋ gote murunjem hora yadəb kura pota yirde Sandemiŋ Sandemiŋ yawaŋ gabu yirde hinayiŋ. Hora kuruŋ teŋ haŋ marbe kuruŋ pota yirde hinayiŋ, munaj hora dirŋeŋ yade haŋ marbe dirŋeŋ pota yirde yawaŋ gabu yirde hinayiŋ. Gogab deŋ hitte kumeke goyare po gab hora gabu yirniŋ yirniŋ ma teŋ hinayiŋ. ³Be, ne kuŋ forok yemekeb Yerusalem niŋ sios yuntek hora goyen yeŋ beleŋ ga yukuŋ yunnayiŋ yeŋ al kura yawarnayiŋ. Irkeb ne beleŋ mel gobe al gwahade yeŋ Yerusalem mar niŋ asaŋ kayaŋ goyen manaj yinmeke gab teŋ kunayiŋ. ⁴Irde ne wor mel goya tumŋaŋ kutek gobe miŋ miŋyaŋ kenem neya tumŋaŋ kutek.

Korin kuŋ kuŋ niŋ tagalyiŋ

⁵Be, nebe Masedonia naŋa beleŋ kuŋ kuŋ niŋ dufay heŋ himyen geb, bana gore mat kuŋ kuŋ gab deŋ hitte kweŋ. ⁶Kuŋ deŋya ulyaŋde yara hiniŋ yeŋ nurde hime. Irde meŋe huwarde naŋa buluŋ hiyyeŋ nature goyen manaj gor po heŋ wet yeŋ nurde hime. Go kamere gab goŋ kura kwe yeŋ nureŋ goyen faraŋ nurke kweŋ. ⁷Gobe duliŋ kuŋ denmaŋ kuŋ kuŋ niŋ ma nirde hikeb gago dineŋ hime. Doyaŋ Al Kuruŋyen dufay kenem deŋya ulyaŋde yara hitek yeŋ nurde hime. ⁸⁻⁹Goyenpoga Efesus

taunde garbe Al Kuruŋyen meteŋ kuruŋ keŋkela meteŋ titek goyen forok yeŋ hi geb, gar heŋ meteŋ teŋ Pentekos nalu heke gab deŋ hitte kweŋ. Garbe al budam Al Kuruŋyen mere fudinde yeŋ nurde haŋ. Goyenbe budambe asogo nirde haŋ.

¹⁰ Be, Timotibe deŋ hitte kuyen. Niŋgeb deŋ beleŋ keŋkela faraŋ urde hiket deŋya heŋ heŋ ge kafura ma hiyyen. Yeŋ wor ne teŋ hime yara Doyaŋ Al Kuruŋyen meteŋ teŋ kuŋ hi. ¹¹ Niŋgeb palap po irde hinayiŋ. Irde yeŋ beleŋ ne hitte mulgaŋ heŋ waŋ waŋ naturebe hantiŋ yerde uneŋ guram irde tareŋ irdeb tubul tike biŋ kamkeya wayyen. Nebe Timoti goyen gor niŋ Yesu nudt untilj mar kura goya wanayiŋ yeŋ doyaŋ heŋ hime.

¹² Be, kadne Apolosbe kadomya deŋ hitte kunayiŋ yeŋ ineŋ tebaŋ irde himyen gega, kutek ma irde hiyen. Goyenbe kutek nalu kura forok yeke gab kuyen.

¹³ Be, deŋbe keŋkela heŋ ga hinayiŋ. Irde Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ hekkeŋ nurdeya hinayiŋ. Irde kafura ma heŋ tareŋ po heŋ hinayiŋ. ¹⁴ Irde meteŋ teŋ hinayiŋ kuruŋ gobe bitiŋde hugiyeŋ al hoyan niŋ amaneŋ nudt nudt dufay goyen hikeya ga meteŋ teŋ hinayiŋ.

¹⁵ Be, deŋbe Akaia naŋa bana goŋ niŋ albe Stefanasya yeŋya haŋyen marya gore wa Yesu niŋ dufaymiŋ saŋiŋ irdeb Al Kuruŋyen alya bereya hoyan faraŋ yurd yurd meteŋ goyen tiniŋ yeŋ nurde meteŋ teŋ haŋyen gobe nurde haŋ gogo. Niŋgeb, kadne yago, deŋbe ¹⁶ mel goyen tumŋaj palap yirde hinayiŋ. Irde al kura yeŋ meteŋ teŋ haŋyen gwahade meteŋ teŋ hike yeneŋbe go wor palap yirde hinayiŋ. ¹⁷ Nebe Stefanasya Fotunatusyabe Akaikusya wake neya hite goke amaneŋ nurde hime. Deŋ denmewoŋ wor po yeŋ nurde himyen goyenpoga, mel ga waŋ forok yekeb tumŋaj denhem yara nurdeb amaj heŋ hime. ¹⁸ Yeŋbe deŋya heŋ faraŋ durde hike bitiŋ kamke hinhan gwahade goyen po, waŋ gar ne wor gwahade po nirde haŋ. Niŋgeb deŋbe al gwahade goyen palap yirde hinayiŋ.

Mere funaŋ

¹⁹ Be, Esia^f naŋa bana niŋ sios neya hite mar beleŋ deŋ ge dufay heŋ haŋ goyen momoŋ yirayiŋ ninkeb gago dineŋ hime. Irde Akwilaya berem Prisilayabe yamiŋde gabu irde Doyaŋ Al Kuruŋ doloŋ irde haŋ marya beleŋ wor deŋ ge ug po dufay heŋ haŋ geb, gago bebak dirde hime. ²⁰ Irde Yesu nudt untilj mar hoyan gar haŋ wor tumŋaj deŋ ge dufay heŋ haŋ geb, gago momoŋ dirde hime. Deŋbe kadom gargar gird teŋ heŋyabe bitiŋ bana mat fudinde wor po kadom gargar girde teŋ hinayiŋ. Gobe Al Kuruŋ diliŋde wukkek wor po geb.

^f **16:19** Esia naŋa gobe gayenter niŋ Esia naŋa kuruŋ goke ma yitiŋ. Gayenterbe Turki ineŋ haŋyen.

²¹Be, funaŋbe nigeŋ hanner wor po deŋne gahade kaŋ asan ga pasi ireŋ tihim – POL.

²²Be, al kura Doyaŋ Al Kuruŋ niŋ amajeŋ ma nurd uneŋ haŋ marbe Al Kuruŋ beleŋ karan yurke buluŋ wor po henayiŋ. Doyaŋ Al Kuruŋniniŋ, aranjeŋ wayayiŋ!

²³Be, Doyaŋ Al Kuruŋ Yesu beleŋ buniŋeŋ dirde igiŋ igiŋ dirwoŋ yeŋ nурde hime.

²⁴Neya deŋyabe Yesu Kristuya tumŋaŋ hite geb, deŋ ge amajeŋ wor po nurd duneŋ hime. Fudinde wor po. Gogo po.